

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

RADGONSKA KOMUNA LANI IN LETOS

Ugodna bilanca za preteklo leto

POVEČANA PROIZVODNJA IN DELOVNA STORILNOST — IZVAJANJE INVESTICIJ POTEKA SE VEDNO PREPOČASI — NEKATERE GOSPODARSKE ORGANIZACIJE IMAJO POGOJE, DA LETOS CELO PRESEŽEJO PROIZVODNJO, PREDVIDENO V PERSPEKTIVNEM PLANU — LETOS PRECEJSNJA SREDSTVA ZA KULTURNO IN SOCIALNO DEJAVNOST.

Ob koncu preteklega leta so na seji Občinskega ljudskega odbora v Radgoni razpravljali o izpolnitvi družbenega plana za leto 1959. Po izčrpnih analizah so ugotovili, da so dosegli podjetja radgonske občine v pogledu proizvodnje, narodnega dohodka in storilnosti dela lepe uspehe, dočim je bilo nekoliko slabše pri investicijah.

Družbeni brutoprodukt so presegli glede na letni plan v vseh panogah gospodarstva za 10 odstotkov, le pri kmetijskih združenjih je ta odstotek v primerjavi s planom 96, čemu je vzrok nekoliko slabša letina. Tudi narodni dohodek se je temu primerno povečal in sicer za 8 odstotkov. Nekoliko manjši narodni dohodek je dosežen v kmetijstvu in v gradbeništvu, kjer se v glavnem storilnost ni povečala pa tudi organizacija dela ni bila zadovoljiva.

Družbeni plan radgonske občine je predvidel v letu 1959 investicije v znesku okrog 457 milijonov dinarjev. Predvidene investicije so bile dosežene samo v obrti in kulturni ter socialni dejavnosti, dočim so bile investicije v trgovini realizirane le s 33, v gradbeništvu pa s 45 odst. Vendar so investicije v vseh dejavnostih v skupnem obsegu nižje od družbenega plana le za 7 odstotkov. Podjetja bi investicije dosegla, če bi pravočasno pripravila potrebne elaborate.

Tudi zaposlenih je bilo v glavnem toliko, kot je bilo določeno z občinskim družbenim planom. Ocenili pa so, da je bilo zaposlenih celo za 1,5 odstotka manj, kar kaže ob povečanem skupnem dohodku tudi na večjo delovno storilnost. Storilnost pa se odraža v večjih osebnih prejemkih zaposlenih. Ti so se povečali povprečno za 16 odstotkov glede na prejemke v letu 1958.

Vsa tri industrijska podjetja v občini, to je opekarna, slatinsko podjetje in mlin v Črnicih, so zaključila leto s primernim gospodarskim uspehom. V opekarni so presegli narodni dohodek za 5 in v črnem mlinu za 28 odstot-

kov. Tudi količinski plan proizvodnje so dosegli v opekarni in v mlinu Črnici 100 odstotno, pri slatinskem podjetju pa so ga za 8 odstotkov presegli.

Precejšen presežek plana izkazuje tudi posestvi Črnici in VG Radgona, za kar pa so v Radgoni mnenja, da plan za leto 1959 ni bil realen.

Zadovoljive uspehe so dosegla tudi trgovska in obrtna podjetja. Skupno je obrt presegla predvideno proizvodnjo za 27 odstotkov.

Po družbenem planu za leto 1959 bodo znašali skupni dohodki 1 milijardo 200 milijonov dinarjev. Glede na nekatere spremembe gospodarskih predpisov in zaradi neprimerne planiranja bodo znašali dohodki občinskega proračuna okrog 14,5 milijona manj kot je bilo predvideno.

Ob zadovoljivih gospodarskih uspehih so v radgonski občini vse možnosti, da letos izpolnijo perspektivni plan. V dosedanjih treh letih je opekarna izpolnila 92 odstotkov proizvodnje, planirane do konca leta 1961, slatinsko podjetje 79 odstotkov, KG Črnici 84, VG Gornja Radgona 64, VG Kapela 81 in kmetijske zadruge 71 odstotkov. Ponekod, kot na VG Radgona in Kapela bo možno perspektivni plan letos celo preseči.

V obrti so podjetja Avtoremont, Elrad in Mesoizdelki močno povečala proizvodnjo. Niso pa izvedene še nekatere okvirne smernice razvoja obrtnega podjetja Krojaštvo Moda Radgona. Podobno je glede splošnega razvoja turizma in gostinstva.

Družbeni plan občine Radgona za leto 1960 — sprejeli ga bodo prihodnji mesec — bo obsegal med drugim tudi nekatere osnovne postavke, ki bodo omogočale hitrejšo večanje narodnega dohodka in osebne potrebnosti.

Za nadaljnjo rekonstrukcijo in mehanizacijo opekarne so predvideli 21, za dnevno obrat slatinskega podjetja v Borščevu pa 76 milijonov dinarjev. KG Črnici bo sezidalo hlev za 200 krav molznic in hlev za 400 glav mlade goveje živine kakor tudi hlev za 500 bekonov. Podobne gradnje so predvidene še pri ostalih posestvih in kmetijskih združenjih.

Okrog 82 milijonov dinarjev računajo za gradnjo stanovanjskega bloka v Apačah, ter blokovi v Radgoni in dve v Radencih.

Letos naj bi uredili tudi radgonsko avtobusno postajo, cesto Negova—Hrastje—Mota, precejšnjo sredstva pa namenjavajo tudi za ureditev za družinski domov, zdravstvenih

postaj in kulturnih domov. Za preureditev združnega doma v Podgorju predvidevajo 7 milijonov, za kulturni in telovadni dom v Apačah 2 milijona, za kulturni dom v Radencih 1,5 milijona, h gradnji negovskega kulturnega doma naj bi prispevali 1 milijon dinarjev. Poleg tega naj bi prispevali še 4 milijone dinarjev za ureditev zdravstvenih postaj v Radencih in pri Negovi.

Povprečen uspeh na gimnaziji je 75,44 odst., najboljši pa v 5b razredu, kjer je izdelalo 84,62 odst. učencev. Uspeh v predpoldanskih razredih je nekoliko slabši, kar je razumljivo, največ preglavic pa povzročajo dijakom matematika.

Na učiteljsku je povprečen uspeh nekoliko slabši in sicer 70,22 odst. Najboljši je 2c razred z 80,77 odst. pozitivnih di-

so jih dosegle pom. brigade, so precejšnji, večji od predlanskih, saj so bile vse brigade kar 17-krat udarne, enkrat pohvaljene in 4-krat posebej pohvaljene. Srednješolska brigada pa je bila za uspehe, ki jih je dosegla na trasi, in za kulturno-prosvetno, politično-ideološko in športno dejavnost odlikovana v Redom dela III. stopnje. Če omenimo, da je različne tečaje, ki so bili v nasejih, obiskovalo v vseh štirih pomurskih brigadah 568 brigadirjev, uspešno končalo pa 299, vidimo, da so se brigadirji vrnili s trase z novimi izkušnjami in bodo s pridobljenim znanjem mnogo prispevali naši družbi. Samo to, da je uspešno opravilo traktorski tečaj 48 brigadirjev, ki že danes orjejo brazde na naših družbenih posestvih in tudi v kmetijskih združenjih, znova potrjuje, kako koristne so delovne akcije — šola mladih ljudi.

V razpravi so komandanti brigad opozorili na nekatere pomanjkljivosti in probleme, ki jih bo potrebno odpraviti, oziroma izboljšati. Več pozornosti bo letos potrebno posvetiti tudi izbiri mladincev in mladink, ki bodo šli na delovne akcije, posebno pa s štabom brigad. Dosedanje izkušnje so potrdile, da je uspeh brigade zagotovljen le, če jo vodi izkušeni član štaba. Odhod na delovne akcije pa naj bo v bodoče nagrada posemeznemu mladincu ali mladinki za njegovo delo v aktivni LMS aktivnih mladih združnikov, v podjetju, ustanovi ali drugod.

Najnižja temperatura, ki smo jo pri tej ohladi zabeležili v Jugoslaviji, je bila v petek in sicer —25 stopinj v Subotici in Murški Soboti.

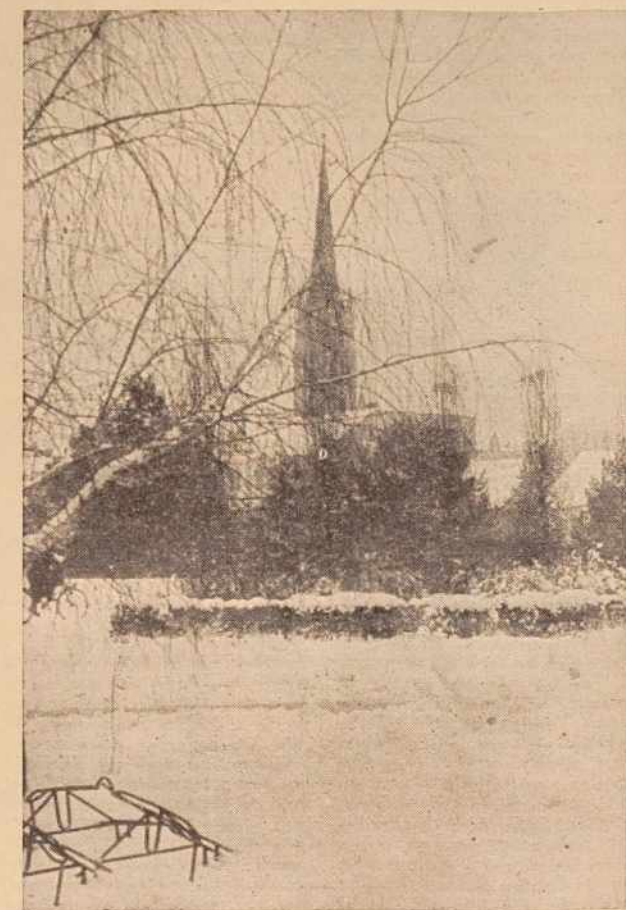
Zaradi snega prekinjen promet

Zaradi velikih padavin snega je promet v mnogih predelih Jugoslavije prekinjen ali pa otežkočen. Tako je bil promet na cesti Zagreb — Reka prekinjen za sedem dni, prekinjen je bil tudi na progi Sarajevo—Dubrovnik in na drugih železniških progah Hrvatske. Izredno velike težave pa so zaradi snega nastale tudi na vojvodinskih progah, na cestah v Srbiji pa je bil prekinjen ves promet za osebne automobile, ostali pa so komaj premagovali snežne ovire. Tudi v Bosni in Hercegovini je bil prekinjen promet na 15 cestah. Zaradi snega je bila neprehodna tudi cesta med Ljubljano in Koprom ter med Postojno in Reko. Na cesti med Ljubljano in Koprom je močna burja napravila tudi do pet metrov visoke zamete. Na Severnem Jadranu pa je v teh dneh divjala močna burja.

Na splošno je v tem času mraz v Evropi pomutnil, zato pa je povsod močno snežilo. V Rimu je padlo 5 cm snega, v južnih predelih Italije pa so bila močna neurja in poplave. V Veliki Britaniji je po enotedenskem mrazu prišlo do otoplitve, vendar pa je še kljub temu precej hladno. Precej debela snežna odeja pa močno ovira promet. V Franciji je 15 ljudi zmrznilo, štiri petine letališče je pokril led, na francoski sredozemski obali pa je snežilo. V Parizu so zabeležili temperaturo 14 stopinj pod ničlo, kar je najnižja temperatura v francoski prestolnici od 1940. leta.

Sneg je padal tudi v Španiji in prekinil vso zvezo z nekaterimi mesti. Zaradi prodora hladnega zraka je proli vsem pričakovanjem snežilo tudi v

Sahari. V pušinskih predelih je divjal tako močan veter, da je prevračal vozila ter odnašal strehe. V Alžiru je sneg na več mestih prekinil promet.

Ob koncu prvega polletja

Včeraj se je končal pouk na vseh šolah v Pomurju. Obiskali smo nekaj šol in poizvedeli po polletnih uspehih. Vsepovsod so nam povedali, da je polletni uspeh dober in so zadovoljni.

Na osemletki v Gornji Radgoni je 752 dijakov, ob polletju pa je bilo pozitivno ocenjenih približno 75 odst. Posebno se je izboljšal uspeh v višjih razredih, zlasti v osmem razredu.

Tudi na osemletki II v Murški Soboti so bili v prvem semestru pridni. Povprečni uspeh na šoli je 86 odst., posebno pa se je uspeh izboljšal v višjih razredih (5. do 8. razred). Na šoli prevladujejo učenci z dobro oceno. Zaradi pomanjkanja prostorov obiskuje od vseh 635 učencev 257 pouk popoldan. V popoldanskih razredih so uspehi v glavnem slabši. Največ slabih ocen pa je pri slovenščini, zaradi slabega izražanja.

Tudi na osemletki I v Murški Soboti je zelo dober uspeh. Povprečje je 88 odst., najboljši uspeh pa je v 8a razredu, kjer so izdelali vsi in je povprečna ocena v razredu prav dobra. Največ preglavic delata dijakom slovenščina in tuj jezik.

Povprečen uspeh na gimnaziji je 75,44 odst., najboljši pa v 5b razredu, kjer je izdelalo 84,62 odst. učencev. Uspeh v predpoldanskih razredih je nekoliko slabši, kar je razumljivo, največ preglavic pa povzročajo dijakom matematika.

Na učiteljsku je povprečen uspeh nekoliko slabši in sicer 70,22 odst. Najboljši je 2c razred z 80,77 odst. pozitivnih di-

jakov. Tudi tu je uspeh v popoldanskih razredih mogoče za spoznanje slabši, nekoliko pa odstopajo od povprečja razredi, kjer je največ vozačev. Tudi učiteljsčnikom sta najbolj trda orcha matematika in pa fizika.

To je le nekaj šol in nekaj podatkov, ki pa še niso vsi točni. Vendar lahko iz njih sklepamo, da je polletni uspeh na naših šolah zadovoljiv, kar je vsekakor zasluha vzgojiteljev in naše družbe, ki vlaga za vzgojo mladega rodu velika sredstva.

NASTOP UČENCEV
GLASBENE SOLE

Nad 40 učencev Glasbene šole v Murški Soboti je v torek zvečer v gimnazijski telovadnici pokazalo ljubiteljem glasbe uspehe svojega dela in učenja. Nastopili so učenci violine, klavirja, flavte, trobente in harmonike ter želi mnogo priznanja za lepo, z občutkom izvajano igranje. Prav posebno je ugajal nastop 20-članskega šolskega orkestra pod vodstvom prof. Nadaja.

PUCONCI

V nedeljo je bila v Puconcih mladinska konferenca krajevne komiteja. Na konferenci so izvolili nov krajevni komitej, sprejeli program dela za naslednje obdobje. Ob tej priliki je bilo tudi predavanje o 40-letni poti SKOJ in o pomenu delovnih akcij.

ODHOD V BRIGADO — PRIZNANJE ZA DELO

V ponedeljek je bil v Murški Soboti plenum Okrajnega komiteja Ljudske mladine Slovenije, kateremu je poleg članov komiteja in komandantov pomurskih mladinskih delovnih brigad v letu 1959 prisostvoval tudi sekretar OK ZKS Ivan Rus. Na plenumu so razpravljali o delu mladinskih delovnih brigad v preteklem letu in o pripravah za delovne akcije v letošnjem letu, o nekaterih kadrovskih spremembah v OK LMS, o delu z mladino na vasi, sprejeli pa so tudi program tekmovanja v počastitev V. kongresa SZDL Jugoslavije in Dneva mladosti.

O mladinskih delovnih brigadah v preteklem letu je poročal Franc Cagran, predsednik komisije za delovne akcije pri OK LMS. Delovne akcije na cesti Bratstvo—edinstvo se je udeležilo 390 mladincev iz vsega Pomurja; 110 deklet in 280 fantov. Največ brigadirjev je bilo kmečkih fantov in deklet in sicer kar 158, medtem ko je bilo delavcev 102, dijakov 90, uslužbenecv 21, vajencev pa 19. Uspehi, ki

so jih dosegle pom. brigade, so precejšnji, večji od predlanskih, saj so bile vse brigade kar 17-krat udarne, enkrat pohvaljene in 4-krat posebej pohvaljene. Srednješolska brigada pa je bila za uspehe, ki jih je dosegla na trasi, in za kulturno-prosvetno, politično-ideološko in športno dejavnost odlikovana v Redom dela III. stopnje. Če omenimo, da je različne tečaje, ki so bili v nasejih, obiskovalo v vseh štirih pomurskih brigadah 568 brigadirjev, uspešno končalo pa 299, vidimo, da so se brigadirji vrnili s trase z novimi izkušnjami in bodo s pridobljenim znanjem mnogo prispevali naši družbi. Samo to, da je uspešno opravilo traktorski tečaj 48 brigadirjev, ki že danes orjejo brazde na naših družbenih posestvih in tudi v kmetijskih združenjih, znova potrjuje, kako koristne so delovne akcije — šola mladih ljudi.

V razpravi so komandanti brigad opozorili na nekatere pomanjkljivosti in probleme, ki jih bo potrebno odpraviti, oziroma izboljšati. Več pozornosti bo letos potrebno posvetiti tudi izbiri mladincev in mladink, ki bodo šli na delovne akcije, posebno pa s štabom brigad. Dosedanje izkušnje so potrdile, da je uspeh brigade zagotovljen le, če jo vodi izkušeni član štaba. Odhod na delovne akcije pa naj bo v bodoče nagrada posemeznemu mladincu ali mladinki za njegovo delo v aktivni LMS aktivnih mladih združnikov, v podjetju, ustanovi ali drugod.

S SEJE OBČINSKEGA KOMITEJA LMS MURSKA SOBOTA

Nedeljski seji Občinskega komiteja LMS v Murški Soboti je prisostvoval tudi sekretar Obk ZKS Franjo Šonaja. Na seji so razpravljali o enoletni akciji pionirjev in mladincev, o delu mladinskih aktivov na osemletkah in na vasi ter o politično-ideološkem delu.

V enoletno tekmovanje, ki ga je razpisala Republiška zveza prijateljev mladine, se bodo vključili vsi mladinski aktivni v občini, na vasi, v podjetjih in ustanovah ter tudi na šolah. Nekateri aktivni so se za tekmovanje že prijavili (skoraj vsi na osemletkah), ni pa se še pridružil tekmovalcem noben srednješolski komitej.

V bodoče bo komitej posvetil več pozornosti delu aktivov na osemletkah. Ker so bili ti ustanovljeni lani in so v njih vključeni mladi fantje in dekleta, več ali manj še brez izkušenj, jih je potrebno vzgajati, da bodo ne končani šoli lahko vodili delo aktivov na vasi in drugod.

V POMURJU 12 TISOČ RADIJSKIH SPREJEMNIKOV

Število radijskih sprejemnikov se je v našem okraju v zadnjih letih močno povečalo. Leta 1956 je bilo skupno 5923 radijskih sprejemnikov, leta 1958 že preko 9 tisoč, letos pa je v okraju prijavljenih že skoraj 12 tisoč radijskih sprejemnikov. Največje število sprejemnikov imajo občinski centri, pa tudi po posameznih vaseh je število že precejšnje. V minulem letu je začelo naglo naraščati tudi število televizijskih sprejemnikov, mopedov in koles. V trgovinah čuti jo največje povpraševanje po mopedih iz domačih tovarn.

VREMENSKA NAPOVED za čas od 21. do 31. januarja

Se nadalje nestalno vreme s pogostimi, pretežno snežnimi padavinami. Posebno močne padavine je pričakovati okrog 27. januarja in ob zaključku meseca. Izboljšanja ne bodo trajala več kakor 2 dni. Pomembnejša otoplitve okrog 26. januarja, vendar kmalu nato zopet ohladiitev.

USODE — prve na soboškem odru v letošnji gledališki sezoni

Zmanjševanje sovjetskih oboroženih sil

Predsednik ministrskega sveta Sovjetske zveze Nikita Hruščev je na zasedanju Vrhovnega sovjeta ZSSR govoril o mednarodnih problemih in pri tem izrazil željo, da bi bila bližnja konferenca predsednika Kuvšinskih vlad uspešna. Po njegovem mnenju morajo biti glavne točke te konference vprašanje splošne in popolne razorožitve, sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo vključno z ustanovitvijo svobodnega mesta Zahodnega Berlina, prepoved poskusov z atomskimi in hidrogenskim orožjem ter vprašanje odnosov med Vzhodom in Zahodom.

Sovjetsko zvezo dosegli in presegle. Očitno je tudi, da se oba bloka tekmujeva v oboroževanju, tokrat z raketskimi orožjem in jedrsko energijo.

Kljub temu pa bo sovjetska odločitev ugodno vplivala na vse predvidene mednarodne konference in razgovore o razorožitvi.

KONFERENCA O CIPRU

Prejšnji teden se je v Londonu začela konferenca o Cipru, na kateri sodelujeta tudi predsednik bodoče ciprske republike etnarh Makarios in podpredsednik Kučuk. Na konferenci so razpravljali predvsem o odnosu ciprske republike do Britanske skupnosti. Po zamisli britanske vlade bi naj bila bodoča republika povezana z Britansko skupnostjo narodov, vendar se na Cipru in v Grčiji ne oglašajo za to zamisel, ker se ni urejena vprašanje britanskih vojaških oporišč na Cipru.

OBISK KUBANSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA

V Jugoslaviji se v teh dneh muči na obisku kubanski zunanji minister Raul Roa. Ob prihodu v Jugoslavijo je minister Roa med drugim dejal: »Revolucija v naši državi ima zares mnogo podobnosti z vašo revolucijo. Naša revolucija — kakor revolucija v Jugoslaviji — ima globoke korenine v ljudstvu. S težavami, ki jih ima Kuba, se je spoprijemala tudi Jugoslavija. Jugoslavija jih je premagala. Kuba je prepričana, da bo tudi njen boj uspešen.«

Kubanskemu gostu so naši vodilni državni predstavniki priredili svečane sprejeme. Na sprejemu pri predsedniku republike Josipu Brozu Titu sta se oba državnika zadržala v daljšem in pristranskem pogovoru.

PROTIZIDOVSKA GONJA

Protizidovske akcije so se ob izredno močnem in enotnem uporu svetovne javnosti nekoliko polegle in v zadnjem času so manj v ospredju razni izpadi in rovanje ključastih križev. Nasprotno pa se je izredno močno povzela zahteva, da je potrebno v Zahodni Nemčiji storiti odločne ukrepe proti organizatorjem akcije in onemogočiti delovanje raznih sodelavcev Hitlerja, ki imajo sedaj tudi ugledne funkcije tako v državnem, kakor v političnem in gospodarskem življenju. Čeprav bonnska vlada ni sterila nobenih odločnih korakov, pa razni opazovalci govorijo o omajnem položaju ministra za begunce Oberlandera.

V Celovcu so pa pred dnevi zaprti dva mladca, funkcionarja prepovedane Zveze koroske mladine, ki je verna domovini. Šlo je za 70-letnega voditelja Brechta Albertja, ki je pred aretacijo odpotoval.

Pretekli teden je v Soboti minil v znamenju »Usode« — dramske uprizoritve, ki jo je v režiji Jožeta Hradila pripravilo gimnazijsko MKUD »Stefan Cvetkovič«. »Usode« so delo srbskega sodobnega dramatika Josipa Kulundžića. V stilu sodobne drame je Kulundžić poukazoval v okviru stanovanjskega problema obdelati šest različnih problemov, ki jih je sam označil s temle besedami in po tem vrstnem redu: zavarovanje materinskih pravic, gospodarski kriminal, konservativno reakcionarstvo, pododvane razredne razlike, intelektualno neenaki zakon in odnos med starši in otroki. Vsi ti problemi naj bi bili aktualni, tipični in usodni. Vendar nas večina od njih ne prepriča, ne prizadene, ker so skoraj preveč specifični. En sam problem, mislim, je tipičen in je prizadel tako vseh šest usod kakor tudi nas v dvoranah, ker nas že dolgo dolgo muči: stanovanjski problem.

Vendar so vzroki, zaradi katerih so dekleta ostala brez strehe, zelo zanimivi in pritegnajo poslušalce. Avtor je posamezne zgodbe prelil v lepo tekoče besedilo, ki ga je ta pa tam celo preveč izumetničil in ga naredil zametnega. Vsiljiv in skoraj neverjeten je zaključek drame, ko avtor pokuši z eno samo potezo reševati vse nakazane probleme.

Studentje svoje zgodbe pripovedujejo pred profesorji, ki so v komisiji za sprejem v študentski dom. Glavno dogajanje — pripovedovanje avtor prekinita s krajšimi dogajanj iz preteklosti, ki so kot nekake ilustracije, dopolnili glavnemu dogajanju, obenem pa drobci iz življenja deklet. Ta metoda prikazovanja je ena izmed novosti moderne drame in je zelo mikavna za igralce in gledalce. Zahteva na odločno režijo, dobro odsko tehnično in gledalce, ki vidijo na leto več kot dve tri dramska dela in si zato sami želijo sprememb. Če so soboški mladi gledališčniki pomislili na vse to, ko so se odločili za to moderno igro, potem jim gre veliko priznanje za pogum in odločnost. Režiserja Jožeta Hradila je zamikala prav moderna oblika in vsebinska raznolikost Kulundžićeve igre, ki nudi režiserju toliko novih oblikovnih prijemov. Hradil je veliko teh možnosti uspelo uresničiti. Ob skrajno revni odski tehniki je na docela po-

enostavljeno sceni oživil toliko drobnih dogodkov. Pri tem se je lahko oprel le na igralce, svetlobne učinke in na glasbeno spremljavo. V glavnem je uspel, vendar se je opazilo, da mu pomanjkljiva odrska tehnika ni dovoljevala izvesti neke zamisljive brezhibno in v celoti. Zlasti pri retrospektivnih vložkih se je pokazala pomanjkljiva tehnika in neizurjenost tehničnega osebja. Premorji popolne teme med posameznimi prizori so bili vendarle predolgi in utrujajoči. Glavno dogajanje so prevečkrat ostro pretirali in ga drobili na zelo krhka vlakenca, iz katerih si je manj spreten gledalec težko predel glavno mi dogajanje. To odmore bi morala napolniti skrbno izbrana in dobro izvajana smiselna glasba. Mislim, da Smetanova Vltava ni bila ravno primerna; kot enolična in utrujajoča voda se je pretakala skozi popolno temo v dvorani. Sicer pa je tako dolge odmore težko premostiti s kakršno koli glasbo. Morda bi se ti odmore dali skrajšati z drugačno režijo in scensko zamisljavo; profsorski zbor bi lahko mirno ostal na odru v polmrazu, retrospektivno dogajanje na drugi strani odra pa bi samo osvetlili z boljšim projekcijskim reflektorjem. Pa smo se zopet srečali s tehnično zmožnostjo soboškega odra. Pri tem se na nekaj ne smemo pozabiti: mladi igralci so smeli na oder šele dan pred premiero! To je, mislim, eden izmed glavnih vzrokov, da do-

gajanje na odru ni teklo hitro in brez daljših premorov. Kdaj bodo soboški ljudje, željni igranja, že vendarle lahko s prvo vajo za kako igro stopili na oder?!

Režiser je imel srečen dan, ko je med dijakinjami izbral svojih šest »usod«. Vso težo Kulundžićevega gostobesednega pripovedovanja namreč podpira šest mladih deklet-študentk. Vendar njihove vloge niso kdo ve kako težke, kajti kakih težjih telesnih in duševnih premikov ne vsebujejo. So le bolj ali manj mirno pripovedovanje preživelega, kar dekleta opravljajo večinoma sede. Ta statičnost igre je bila soboškim gimnazijkam v veliko pomoč, da so lahko ustvarile žive in prikupne like mladih, v tem ali onem razočaranih deklet. Šest usod: Majda Nemešova, Slava Curičeva, Katica Radukova, Majda Rousova, Cveta Skarabotova in Nuša Brunčeva je bilo res »usodnih« za čustva večine gledalcev. Zaigrale so z vso mladostno deklisko vnemo in svežo zunanostjo. Od vseh je najboljšo ugajala Majda Nemešova. V prvi najboljši bolesto-občutiljivi in poetični zgodbi je ustvarila lik, ki se je gledalcem kar vrezaval v srce in dušo. S polno občutenim igranjem je bila daleč pred vsemi svojimi sosedami. K uspehu predstave pa so prispevali svoj delež tudi vsi ostali: Arpad Norčič, Jože Močan, Emil Milošević, Jože Horvat in vsi ostali.

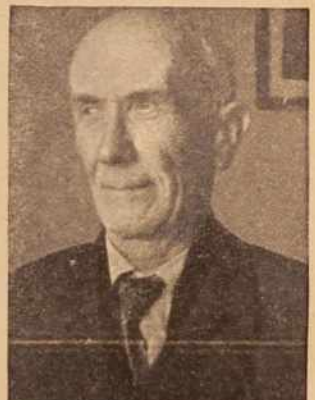
držani kot vedno; ne znajo in ne znajo dati odkritega skupnega priznanja prizadevnim igralcem.

Jože Ternar

Janko Štuhec sedemdesetletnik

Te dni poteka 70 let, odkar se je v prikupnem naselju na Murskaku nad Murskim poljem sredi Slovenskih goric rodil pro osem Pomurju znani javni in kulturni delavec Janko Štuhec. Osnovno znanje je dobil na kapelski tečaj, potem pa je odšel v Maribor, kjer je končal 5 razredov gimnazije in vinarsko-sadlarsko šolo, nato pa še trgovski tečaj v Ljubljani. Kot sin malega kmeta se je posebej zanimal za sadjarstvo. Njegova drevnena (še sedaj je to njegov konjiček) je bila znana daleč naokoli. Z njo je oskrboval in še danes oskrbuje šole in zadruge.

Kot zapeđen javni, kulturni in politični delavec je izstopal že v zgodnji mladosti in tak je

še tudi danes, kljub svojim sedmim križem (ki jih resnici na ljubo podedano še ne kaže). Ko je bil mlad, kulturno življenje v teh krajih še ni bilo razgibano. Toda Janko se je razšel. Ustanovil je bralno društvo na Kapeli. Pozneje društvo kmečkih fantov in deklet, bil je soustanovitelj in podpredsednik Sokola v Radenci in t. Tudi s persom se je spoprijel in napisal za tista leta pomembno nad 300 strani obsegajočo knjigo »Slovenska narodna mladina«, v kateri obravnava narodnostna, kulturna in gospodarska vprašanja slovenske mladine. (Knjiga je šla v 1000 izvodih tudi preko meje na Korosko.) V prvi svetovni vojni je zbral na Piani nad 200 podpisov za majsko deklaracijo. Ševeda so ga zato označili z oceno, kot politično nezanesljivega. Med okupacijo je sodeloval s partizani in bil od leta 1945 sekretar Osvobodilne fronte. Že od osvoboditve sem je predsednik krajevnega ljudskega, oziroma krajevnega odbora na Murskaku. Poleg tega je predsednik naškega odbora Rdečeva križa, Socialistične zveze, član občinskega in okrajnega ljudskega odbora, občinskega sveta za šolstvo, šolskega odbora na Kapeli, Zveze borcev, član poražnega sveta in predsednik združnega sveta v Radenci in še to in ono. In povsod aktiven in spodbuden.

Iz njegovih dejavnosti o rojstnem kraju naj omenimo predvsem tri pomembne stvari, katerih iniciator in organizator je bil. To so osnovna šola, kolodvor v Hraslju-Moti in vodovod. Za svoje nesebično delo je dobil tudi odlikovanje Reda dela III. stopnje. Tudi danes ne počiva. Srečuješ ga zdaj tu, zdaj tam. Na raznih sestankih in zborovanjih. Zdej ima v mislih prosvetno dvorano na Murskaku.

Želimo mu, da bi tudi to dosegel. K njegovemu prazniku mu pa priskrbeno čestitamo in mu želimo še mnogo zdravja in uspehov. Ika

SOBOŠKI FILMSKI BAROMETER

Ob koncu tedna bomo videli na platnu soboškega kina Elmsko enajste Puškinovega dela »Kapetanova hča« v jugoslavansko-italijanski koprodukciji. Film ima naslov

NEVIHTA

Posnela sta ga lani italijanska produkcijska hiša Dino de Laurentis (mož igralke Silvana Mangano, k nastopa v tem filmu v glavni ženski vlogi Maša) in Bosna-film. Ni naš namen, da bi razpravljali o tem, ali koprodukcije koristijo našo kinematografijo in njenemu razvoju. Tudi film »Nevihta« nas bo prepričal, da gre v tem primeru za komercialno delo, ki mu ni z obratniške strani kaj očiti.

Poleg žene italijanskega producenta (Silvana Mangano) si je režiser Alberto Lattuada zagotovil sodelovanje Van Heflina, Viveca Lind-

fors, Geofreyja Hornea, Vittoria Gasmanna, Oscarja Homolke in drugih znanih tujih igralcev, naš prispevek pa predstavljajo, seveda v veliki manjšini in manj pomembnih vlogah: Jovan Gee, Dragutin Felba, Nevenka Mekulič, Janez Vrhovec, Marija Črnobori, Nikša Stefanini in drugi. Film sicer ne pomeni kakšne posebne obogatitve repertoarja soboškega kina, toda gledalci ga bodo dobro sprejeli. Morda bo obisk nad povprečjem tudi zaradi tega, ker je Puškinova »Kapetanova hča« znano delo, ki ga je prebral prej ali slej vsakdo izmed nas.

Prvi film prihodnjega tedna bo ameriški film

DETEKTIVSKA ZGODBA

Film je delo producenta in režiserja Williama Wylerja po scenariju Philipa Yordana in Roberta Wylerja. Ze sam naslov pove, da gre za detektivsko, vendar ne za običajno. To nam jasni že ime režiserja, v isti meri pa tudi dober scenarij, narejen po dramskem delu Sidneya Kingsleya. Pulitzerjevemu nagradnemu. V glavni vlogi nastopata Kirk Douglas in svetlolava Eleanor Parker — v vlogi detektiva in njegove žene. Slehernega gledalca mora pritegniti in prepričati drama o nasilnem nepopustljivem detektivu, ki hrbno sovraži zločin, slabosti in nemoralnost. Toda ko se zniže na razpolju med svojo hrbno mizno do vsega slabega in pokvarjenega in veliko ljuboznosti do svoje žene, detektiv odneva. To, kakšno rešitev je poiskal, nam bo povedal film, ki ga lahko pripravimo vsem.

Svoje občinstvo si bo nedvomno pridobil tudi argentinski glasbeni film

ANDALUZISKA LJUBEZEN

O filmu in njegovih lastnostih ne kaže izrabljati mnogo besed. Filme z romantično vsebino velika del občinstva zelo čista in če je posredi tragična ljubezen, ostanejo le redki ženi rebeli v dvojezični kuhli. Glasbena spremljava filmu ni v školo. Se manj pa pevski in pesni vložki Imperio Argentine, ki pri nas ni neznan. Če smo lahko gledali in poslušali številne mehiške glasbene filme, bomo nedvomno prenesli tudi tega, ki so ga ustvarili na južni polovici naše zemeljske oble — v vroči Argentini. Morda se bo v teh dneh zimskega mraza prilagel za spremembo prav ta film, kajli okusi so tudi pri filmskem občinstvu — različni.

Ob uboju Julijane Kozar Zaradi zemlje in posesti

Ce se človek malo sprehodi po naših sodiščih in ustavi ob ljudeh, ki tam rešujejo svoje zadeve, s vprašanjem, kakšne zadeve rešujejo, mu že ob bežnih otisih postane očitno, da je pri vseh sporih kot neviden duh razdorov prisotna — zemlja, posest. Zaradi nje nastanejo v naših kmečkih družinah številni spori, ki se pa običajno zelo tragično končajo, bodisi zaradi velikih stroškov, ki so nujna posledica večletnega tožarjenja ali pa tudi z zločinom. Pa tudi če se spri pomirijo z odločitvijo sodišča, med njimi pogosto ni več pravih sožitja in pristnih človeških odnosov. Običajno je tako, da se vsak spor zaradi zemlje razraste v plaz, ki ga ni mogoče več zaustaviti. Te spore še neti posebej okoliščina, ker je življenjski in delovni prostor kmečkih družin omejen na ozek krog, v katerem pa se spri stalno srečujejo in je zato težko med njimi urediti skaljene odnose.

Morda tak uvod v opis zločinskega uboja v Martinju ni bil potreben, toda vsako leto zabeležimo nekaj takih primerov, katerim so osnova prav taki spori. Vsi spori se seveda ne končajo tako, toda nekateri se. Posebej pa nastaja vprašanje, če je res nujno, da se končajo tako. Ko so 5. januarja letos našli v Martinju ubito Julijano Kozar, so se seveda mnogi spraševali o tem, kajti usodna življenjska pot mrtve kmečke starke nima na sebi nič posebnega, nekaj takega, kar bi jo ločilo od podobnih žrtev kmečkih zdrah.

Ta usodna pot se je začela nekje 1955. leta, ko je Julijana Kozar izročila Karlu Bunderli posestvo, ki je obsegalo 4 hektare zemlje in gospodarsko poslopje. Karl Bunderla ni bil njen sorodnik, toda starka je bila takrat stara že 65 let in si je seveda hotela zagotoviti življenjske pogoje tudi za svojo starost. Zemlje seveda ni imel kdo obdelovati. Pri Bunderli pa si je zagotovila preživnino. Seveda takrat, ko je izročila posestvo, je Bunderla levo pristal na preživnino za Kozarjevo, toda kaj kmalu mu to ni bilo po godu. Med obema

dem in kadar je prihajala na svoj dom, je sosedje vedno opozarjala, da bo kričala na pomoč in da bo Bunderlo poskalo po obrazu, če jo bo hotel ubiti. Povedala jim je tudi, da bo okno puščala odprto, tako da jo bodo lahko našli ali ji prisrkočili na pomoč.

Lani spomlad je Bunderla razprodal premičnine in odšel na Pokluku, kjer se je zaposlil, starka pa se je preselila domov. 29. novembra jo je obiskal in ji plačal preživitev, decembra pa ji v skladu z dogovorom pripeljal svinjo. Po porodbi bi ji moral dati 60 kg težko svinjo, toda ko so tisto, ki jo je pripeljal stehali in ugotovili, da je težka 68 kilogramov, so mrtvi svinji odrezali zadnjo nogo, tako da je potem svinja tehtala 60 kg, kot je bilo določeno, toda primer je zanj izredno značilen! V tem času je bil Bunderla tudi v dogovorih za prodajo posestva. Cena je bila nad 700 tisoč dinarjev.

Popoldne 3. januarja je Bunderla prihajal proti Martinju z očitnim namenom, da s Kozarjevo dokončno razčisti račune. Kozarjeva se je takrat vrnila od najbližjega sosedu in ravno tedla, ko je vstopil v sobo. Njegovo prvo vprašanje je bilo: »Me boš že tožila?« Ko mu je odgovorila, da ga bo, njuna zadeva ne bo v redu, jo je zazgrabil za roko in zadržal.

Sosedje so začeli sumiti, da s Kozarjevo nekaj ni prav. Šele v ponedeljek proti večeru, ker je ni nihče videl. Naslednjega dne so jo našli v postelji. Za preiskovalne organe je nastala njena smrt takoj sumljiva. Vendar ni bilo lahko odkriti ali gre za naravno smrt ali pa za zločin, ker je storilec pustil malo sledov in tudi svoje delo je s dobro opretil. Toda sledovi gumlajstih podplatov, raztrpene lasnice, nenaravna lega pokojne, močan duh po žganju (ki jira je Bunderla vli v usta, da bi vzbudil vtis samomora), spu-

ščene zavese, kar pri njej ni bila navada, je bilo sumljivo. Sosedje so povedali, da se pokojna ni nikoli opijala in preiskovalni organi tudi niso našli nobene posode, iz katere bi pila, sodi in steklenice so bile zaprte, zato je takoj nastal sum.

Ko so preiskovalni organi poiskali Bunderlo, so opazili, da je po obrazu močno opraskan. Toda izgovoril se je, da so 4. januarja bili v gozdu in ga je drevo podrla na grn, kar so potrdili tudi ženini brat in njegova družina. Tudi zdravniški niso mogli ugotoviti, s čim se je Bunderla ovraskal. Toda pri občutkih Kozarjeve so ugotovili zadavitve in za nohti pokojne našli nekaj krvi, kar je takoj dalo sumiti, da je ona opraskala Bunderlo.

Po teh ugotovitvah preiskovalnih organov je Bunderla priznal, da je on umoril Kozarjevo. Pri tem pa se je razkrila še ena nečedna zadeva. Bunderla je o umoru povedal svojemu (svakovi) Stefanju Kozarju iz Boreč in njegovi ženi, ter se skupaj z njimi dorovnil, kako bodo govorili pri preiskovalcih, kar sta tudi obljubila storila. Noben na ni storila prijavil, zato teče postopek tudi proti njima.

Preiskovalnim organom je uspelo, da so že štiri dni po umoru zbrali vse potrebne podatke in tudi storilec. Storilec se bo za svoje dejanje zagovarjal pred sodiščem. Zaradi njega in zaradi zaničnosti ne bi bilo potrebno toliko besed, če nas zadevna ni podila tista, kjer smo začeli to je k tistim razročam, ki jih še vedno v toliki meri našle na sodiščih, izvirajo pa samo iz pohlepa, da bi si pri deličnih čim več pridobili čim več zemlje čim več posesti. Ali so tisti kožki zemlje, zaradi katerih se mnogi že leta in leta vrnarajo, res ne predni od človeškega življenja?

POMURSKI VESTNIK
 List izdaja in tiska Časopisno založniško podjetje Pomurski tisk v Murski Soboti
 Direktor Jože Vild
 Urejuje uredniški odbor
 Odgovorni urednik Stefan Balazić
 List pošljamo samo po predplačilu — Nenaročnih rokopisov ne vračamo in ne odgovorjamo zanje.
 Uredništvo: Murska Sobotla, Kocljeva ul. 7, telefona 150 —
 Naročniški in oglašni oddelki: Murska Sobotla, Kocljeva ul. 7 —
 Naročnina: celoletna 400 dinarjev, polletna 250 dinarjev, za mesecnovno letno 1900 din. — Tek. račun pri Komunalni banki v Murski Soboti, Metk. št. 605-70
 1-365

Lani, letos in prihodnja leta:

PROIZVODNJA IN ČLOVEK

Razgovor s predstavniki delavskih svetov nekaterih podjetij
Ljutomerske občine

Udeleženci razgovora: predsednik delavskega sveta Opekarne Kríževci-Boreci ANTON RAJH, predsednik delavskega sveta Agrotehnike-servis DANIEL PEČNIK, predsednik delavskega sveta Tovarne usnja Ljutomer JOŽE SIJANEC, predsednik upravnega odbora Ljutomerskega Mlekoprometa MARIJA JERAJ, član delavskega sveta Premogovnika Presika JANKO TRATNIK, član delavskega sveta podjetja Žica JOŽE KOLBL in predsednik delavskega sveta podjetja »Mizarstvo« IGNAC HANZIČ.

POMEMBNA UGOTOVITEV IZ PRAKSE NAGRAJEVANJA PO UČINKU: DELAVCI, KI SO BILI OB REZIJSKIH PLAČAH NAJSLABSI, SO SE PO UVEDBI NAGRAJEVANJA PO UČINKU UVRSTILI MED NAJBOLJŠE. V TEM JE PO MNENJU DELAVSKIH SVETOV TUDI GLAVNI VIR ZA POVEČANJE PROIZVODNJE.

ANTON RAJH: »Moram reči, da je naš delavski svet posebej doslej vso skrb vprašanjem, ki zadevajo proizvodnjo. Člani delavskega sveta prenašajo na seje predloge posameznih delavcev, zato so naše razprave zelo neposredne in zajemajo vsa bistvena vprašanja. Od tod izvirajo tudi določeni uspehi pri delu, saj smo lanskoletni plan realizirali z dokaj zadovoljivim rezultatom.

Po perspektivnem planu bi morali doseči letos 115 milijonov dinarjev dohodka, smo pa to številko prekoračili že o preteklem letu za 13 odst., za 1 odst. pa smo lani prekoračili tudi količinsko proizvodnjo. Vsega tega ne bi dosegli, če ne bi uvedli nagrajevanja po enoti proizvoda. Dovolj zgovoren dokaz za to, da je pravilneje nagrajevati po opravljenem delu, je pri nas ugotovitev, da so nekateri delavci, ki so bili prej plačani na uro, postali ob novem načinu nagrajevanja mnogo bolj prizadevni, če pa to nočejo biti, jih sodelavci iz-

ločijo iz delovne skupine. Bomo pa morali nagrajevati po enoti proizvoda še izpopolniti in ga prilagoditi našim razmeram.

Daniel Pečnik

Med temi so enosne prikolicice za traktorje Ferguson, dvosne prikolicice za kamione znamke Deutz, ki jih izdeluje tovarna avtomobilov v Mariboru, s katero bomo izdelovali te prikolicice v kooperaciji. Enosnih prikolicic bomo naredili letos 80, prikolicice za kamione Deutz pa 100, razen tega pa nameravamo narediti letos še 100 prikolic, ki smo jih izdelovali že lani, kakor tudi 500 hidravličnih dvigal. Poleg tega, da smo si s težavo priborili primerne proizvode, je delavski svet dajal poudarek tudi kakovosti izdelkov. Temu primerno smo sestavili tudi premijski pravilnik. Poleg tega smo uvedli pri nas še posebne vrste nagrajevanja. Delavec, ki v osem letu nima niti enega bolniškega dopusta do 7 dni, dobi enkratno nagrado 500 dinarjev, podobno pri poškodbah, kjer dobi vsak delavec, ki se ni poškodoval ali ni povzročil poškodb drugemu, 500 dinarjev. Tudi to nagrajevanje je pokazalo že lepe uspehe. Ob splošni prizadevnosti kolektiva bomo letos dosegli 500 milijonov realizacije.

JANKO TRATNIK: »Vse doslej je delavski svet v našem podjetju posvečal največ pozornosti storilnosti in kakovosti premoga. Leta 1955 je nakopal naš delavec v šihiti 240, lani pa že 560 kg premoga. Pri tem pa je bila glavna skrb tudi za kakovost, zato se trudimo, da pridobimo čimveč kosovca, ker s tem dosežemo tudi največjo realizacijo. Lani smo dosegli 55 odst. kosovca, letos pa predvidevamo da bomo povečali količino kosovca pri istem izkopu za 2 odst.»

RAZLIKA MED NEUSPEHI IN OBJEKTIVNI TEŽAVAMI. ČE NI MATERIALA, TUDI DOBRA ORGANIZACIJA PRI DELU NIČ NE ZALEŽE. NAJPREI REKONSTRUKCIJA, POTEM STORILNOST.

JOŽE SIJANEC: »Naš proizvodni plan za leto 1960 ne predvideva bistvenega povečanja proizvodnje, predvsem zato to ne, ker nam lani ni uspelo dobiti toliko surovih kož, kot smo predvidevali. Po let-

nem planu smo dosegli namok svežih kož le z 82 odst., dučim smo predvideni dohodek dosegli. Vendar ni glavna ovira pomanjkanje surovih kož, ki jih dobivamo iz Argentine, marveč nedokončana rekonstrukcija obrata. Glede na to lani nismo mogli govoriti o povečanju storilnosti, saj se ob dosedanjih strojnih napravah ne da narediti več kot smo dosegli lani. Vendar je delavski svet med letom večkrat razpravljati tudi o storilnosti pri delu. Lani smo uvedli nov proizvodni postopek, tako da ne vržemo dlako med odpadke. To prečistimo in tako smo že lani povečali dohodek podjetja za nekaj milijonov dinarjev. Vsekakor pa je želja delavskega sveta, da rekonstrukcijo čim prej končamo in si tako ustvarimo pogoje, da se uvrstimo med podjetja, ki proizvodnjo iz leta v leto večajo.

JOŽE KOLBL: »Lanskoletno proizvodnjo smo morali prilagoditi tržišču. Izdelovali smo predvsem cenejše izdelke in iz lažjega materiala. Mariborski Hidromontaži smo delali rešetke za hladilnike. Proizvajali smo še razna druga pletiva, ki smo jih dobro prodajali v spomladanskih in jesenskih mesecih, dočim v juliju in avgustu po naših izdelkih ni bilo velikega povpraševanja. Poleg tega smo naredili lani nekaj posteljnih vložkov in zimnic. Delavski svet pogostokrat ni imel lahkega dela, saj je poleg neugodnih razmer na tržišču primanjkoval tudi material, predvsem tisti, ki ga dobivamo iz uvoza. Tu naš

Jože Kolbl

plan za leto 1960 ne določa znatnejšega povečanja proizvodnje, saj bomo takoj v spomladanskih mesecih pričeli z nekaterimi gradnjami. Najvažnejša pri tem je hala za proizvodnjo žične embalaže za prehranbeno industrijo. Skupaj z opremo bodo znašale investicije nekaj čez 49 milijonov dinarjev. V proizvodnji imamo normirana vsa delovna mesta. Težave pa imamo s precejšnjimi material. stroški s prevozi, saj imamo del obrata na Razkrižju. Z dograditvijo novih obratnih prostorov v Ljutomeru se bo stanje v tem pogledu znatno izboljšalo.

DANIEL PEČNIK: »Pri nas ne bi bila nobena težava doseči letos celo 500 milijonov dinarjev realizacije, če bi imeli dovolj prostorov in še nekaj strojev. Trenutno se delavski svet ukvarja največ s tem vprašanjem. Nekaj smo že zgradili in dobili stroje, do konca avgusta pa naj bi bile nove delavnice pripravljene za pričetek proizvodnje.

Ob uvažanju nekaterih novih izdelkov so se povečala zadnja leta tudi popravila kmetijskih strojev, tako da danes že lahko govorimo o dveh različnih obratih podjetja, ki imata tudi vsak svoj plan proizvodnje oziroma uslug.

MARIJA JERAJ: »Lani smo imeli tudi v Mlekoprometu

precejšnje težave s pomanjkanjem mleka. Glede na to smo predvideli v letošnjem letu le za 10 odst. večjo proizvodnjo kot je bila lanskoletna realizacija. Vendar smo lani v glavnem zaključili rekonstrukcijo mlekarskega obrata, kar je bilo glede na prihodnja leta nujno, saj lahko računamo, da se bodo že prihodnje leto povečali tržni viški mleka tudi na našem območju, kar lahko sklepamo po načrtnem izboljšanju živinoreje. Nekoliko

drugače pa je pri nas z nagrajevanjem po učinku. Tega doslej podobni mlekarski obrati kot je Ljutomerski niso uvažali, prav posebej težko pa bi bilo to lani in letos, ko iz dneva v dan dobivamo različne količine mleka. Dnevna razlika je tudi do 1000 litrov.

IGNAC HANZIČ: »Tudi v našem podjetju imamo sorazmerno še največ problemov ob pomanjkanju kuhane bukovine in ostalega materiala. Vendar smo lani oreseli finančni plan za 50 odst. Sodim, da je vplivala na tak uspeh predvsem urejenost delovnih norm, s katerimi imamo že precejšnje izkušnje. Lani in predlani smo ustvarili 16 milijonov dinarjev sredstev, ki jih je delavski svet namenil za investicije. Letos pripravljamo vse potrebno za pričetek gradnje nove delavnice, ki bo dala zaposlitev še kakim petdesetim delavcem. Računamo, da bomo že letos dosegli proizvodnjo, kakršna naj bi bila po perspektivnem planu l. 1961.«

PRIDOBIVANJE KVALIFIKACIJ JE POSTAVILO NAGRAJEVANJE PO UČINKU DELA V POPOLNOMA NOVE POGOJE. VEČJA PROIZVODNJA NE ZAHTEVA SAMO PRIDNIH ROK, TEMVEČ TUDI STROKOVNO ZNANJE. PREDSTAVNIKI DELAVSKIH SVETOV SODIJO, DA POSTAJA TO IZ LETA V LETO BOLJ PRIPRILJIV DOKAZ, KI PA JE ZE NASEL ODMEV V VEČJI PRIPRAVLJENOSTI ZA DOSEGANJE KVALIFIKACIJ TUDI MED DELAVCI NE GRE PA TU ZA STARE OBLIKE IZOBRAZEVANJA OD VAJENCA DO MOJSTRA: SISTEM PREKVALIFIKACIJ JE PREDVSEM ZA STAREJŠE DELAVCE ZELO RAZNOLIK, VENDAR PA V NEKATERIH STROKAH SE NISO PRISLI V TEM POGLEDU NA ZELENO VEJO.

ANTON RAJH: »Prav v opekarstvu moram reči, da še ni dovolj možnosti za prekvalifikacije. V republiškem merilu nimamo za to nobenih pripomočkov oziroma pogojev. O tem smo na sejah delavskega sveta pogostokrat razpravljali in sami določili

Jože Sijanec

pogoje za prekvalifikacijo. Tako si je marsikateri delavec pridobil večje strokovno znanje. Vendar je zanimanje za to porastlo predvsem zadnja leta.

JANKO TRATNIK: »Pri nas prirejamo že od leta 1954 različne tečaje za prekvalifikacijo; najprej smo imeli tečaje za kvalificirane, kasneje pa še za polkvalificirane rudarje. To je bila tudi pot, da smo lahko dosegli iz leta v leto večjo sto-

rilnost. Tako imamo danes v podjetju 5 visokokvalificirane delavce, 25 jih je kvalificiranih in 32 polkvalificiranih.«

DANIEL PEČNIK: »Pri nas primanjkuje predvsem visokokvalificirani kader. To se bo pokazalo še bolj občutno, ko bomo dogradili še nekaj novih delavnic. Nekoliko manj težav pa imamo pri kvalificiranem kadru. Mnogo laže je seveda to danes, ko smo že prešli pri nekaterih izdelkih na serijsko proizvodnjo. Delavski svet stalno skrbi za to, da omogočimo posameznim delavcem primerno kvalifikacijo.«

NI RECEPTA, KAKO ORGANIZIRATI DRUŽBENO PREHRANO. KDO JE IMEL PRI TEM VEČJI USPEH - SINDIKATI ALI DELAVSKI SVETI?

JOŽE SIJANEC: »Doselej v tovarni usnja še nimamo družbene prehrane. Lani poleti so vso zadevo organizirali sindikati, vendar ni bilo zadovoljivega uspeha, čeprav so bili tudi delavci v našem podjetju za to. Kasneje se je pojavil predlog, da bi prispevali k razširitvi obratne kuhinje pri lju-

Marija Jeraj

tomerski opekarni, kar pa bi stalo naše podjetje precejšnja sredstva. Tako trenutno čakamo, če pa ne bo šlo drugače, pa bomo skušali po vzgledu nekaterih drugih kolektivov urediti družbeno prehrano v kakem gostišču.«

DANIEL PEČNIK: »Pri nas smo prehrano že uredili. Ker pa še nimamo prostorov za obratno kuhinjo, smo se dogovorili z gostilno »Jeruzalema«, ki nam pripravlja ceno in dobro hrano. Vsak dan ob pol desetih gremo po hrano. V manjšem prostoru smo uredili skromno jedilnico. Ker je bil delavski svet glavni pobudnik in organizator družbene prehrane, je določil tudi poseben prispevek iz čistega dohodka. Delavec plača 20, dočim podjetje 25 dinarjev za vsako kosilo. Kljub temu, da imamo urejeno prehrano le še krajši čas, se to močno pozna pri delovnem razpoloženju zaposlenih. Prootno je prejemale hrano okrog 95 odst. vseh delavcev, sedaj v zimskih mesecih pa dobivajo kosilo menda vsi.«

IGNAC HANZIČ: »Tudi naš kolektiv se je zavzemal za družbeno prehrano. Kot v tovarni usnja, smo jo poskušali organizirati v opekarni, vendar iz tega ni bilo nič. Delavski svet v tem pogledu ne more ukreniti kaj bistvenega, saj nimamo niti za delavnice dovolj prostorov. Pač pa smo predlagali, da se uredi obratna kuhinja v novi delavnici.«

JANKO TRATNIK: »Še pred nekaj leti smo poskušali dobiti od zavoča za socialno zavarovanje nekaj sredstev za ureditev kuhinje. Pri nas je to še prav posebno pereče vprašanje, saj smo oddaljeni od Ljutomera in naši delavci morajo daleč na delo. Pred nekaj leti nismo imeli niti prostora, da bi se lahko delavci pred in po delu ogreli. To imamo sicer urejeno, kuhinje pa nimamo. Tistih sredstev nismo dobili - najbrž zato ne, ker smo pričeli

takrat graditi rudarski dom in je bilo splošno mnenje, da bomo uredili kuhinjo v domu. To tudi želimo, vendar doslej doma nismo mogli dokončati,

Ignac Hanzič

ker je pogostokrat primanjkoval material. Po tem vidimo, da je delavski svet postal bolj na dnevi red tudi to vprašanje.

ANTON RAJH: »V naši opekarni je obratna kuhinja dobro organizirana. V sicer kratkem času že ugotavljamo, da to zelo ugodno vpliva med drugim tudi na zdravstveno stanje zaposlenih. Vsekakor se kaže v obratni kuhinji velika skrb delavskega sveta za ljudi, ki že deset ali celo doajet let prehodijo ali s kolesom prevozijo vsak dan več kot deset kilometrov dolgo pot od doma do opekarne in pri tem nimajo nobene možnosti, da zaužijejo za kosilo toplo hrano.«

OB NADALJNEM RAZVOJU PODJETIJ TUDI SKRBE ZA GRADNJO STANOVANJ. TU SICER NE BO DOSEGLO NOBENO PODJETJE TAKEGA ŠTEVILA STANOVANJ, KOT NA PRIMER LENDAVSKA »NAFTA«, VENDAR POMENI TUDI NEKAJ NOVIH STANOVANJ V PRVI VRSTI SKRBE ZA ČLOVEKA. GLEDE NA SOCIALNI SESTAV ZAPOSLENIH, PODJETJA V TEM POGLEDU NITI NIMAJO TOLIKŠNIH TEŽAV: PROBLEM POLPROLETARIATA, KI KAZE V DOLOČENIH OZIRIH SVOJE NEGATIVNE STRANI, TOKRAT Z DRUGE PLATI.

ANTON RAJH: »Naša opekarna razpolaga trenutno z okrog 18 stanovanji. Med temi so nekatera zgrajena pred voj-

Janko Tratnik

no. Kljub temu, da imamo v podjetju zaposlenih čez 150 ljudi, delavski svet nima večjih problemov glede stanovanj, saj ima večina delavcev svoje hišice. Tako je zrastel zadnja leta v Ključarovih pradi zaselek, kjer imajo hišice samo delavci naše opekarne. Ljudje so v glavnem mnenja, da je dovolj, če imajo organizirano cenoeno kosilo, stanovanja pa so ob tem manjšega pomena.

JOŽE KOLBL: »Poleg novogradnje v obratu smo predvideli tudi nekaj stanovanj, kar bo pri povečanju podjetja nujno potrebno.«

Tekst: JUS MAKOVEC
Slike: JANKO STOLNIK

Srečanja

Novo v naših krajih

Janko Belec sodi brzkone med najbolj zposilene Ljutomerčane. Zares ga je težko dobiti križem rok, kajti kadar ni v šoli, rešuje šolske stvari do-

ma, ali je na predavanju, seji ali na tem ali onem občnem zboru.

On dan sem ga srečal na pošti. »Pravkar sem prišel s čebelarstva predavanja,« mi je dejal. Dasiravno se mu je spet mudilo, je vendarle pristal na kratek pomenek. Že 32 let je v učiteljskem poklicu. Pred okupacijo je poučeval po raznih krajih Prekije, nekaj časa tudi v Medžimurju na Hrvaškem, med okupacijo je bil nekaj časa v nemškem učenstvu, nato pa se je vrnil v Ljutomer, kjer poučuje vse do danes. Zaupal mi je, da ima poleg službe kar 12 večjih funkcij, ki ga včasih precej obremenjujejo. Največ dela ima v sindikatu, saj je član republiškega odbora ter predsednik okrajnega odbora Združenja učiteljev in prosvetnih delavcev.

Ko sem ga vprašal po konjčku, je dejal: »Moram priznati, da mi je najljubši konjiček sindikat in šele potem čebelarstvo in lov.« Sicer pa tudi lov in čebelarstvo posveti preostali prosti čas, katerega pa ima, kot je dejal, zelo malo.

Za svoje prizadevano delo je prejel že številne pohvale in priznanja, za Dan republike pa ga je predsednik republike Josip Broz-Tito odlikoval z Redom dela III. stopnje, ki mu pomeni res zaslužen priznanje. Sicer pa mu vsa to delo ne dela prevelikih težav, kot je sam priznal, le zdravja in dobre volje je treba.

J. Stolnik

MALA POLANA

Tudi v Mali Polani so te dni razpravljali na občnem zboru gasilskega društva o gradnji novega gasilskega doma. Vendar se niso mogli sporazumeti glede kraja, kjer naj bi novi dom stal. Kljub temu, da je predlog, naj stoji dom v sredi vasi, najbolj umesten, hočejo nekateri vasičani, da ga zgradijo na spodnjem koncu, nekateri pa, da ga zgradijo na zgornjem koncu vasi. Sklenili so, da bo o lokaciji odločil zbor volivcev oziroma množični sestanek članov Socialistične zveze.

Na splošno sodijo, da so bili letošnji občni zbori v okolici Velike Polane mnogo boljše kot prejšnja leta.

BREZOVICA

Gasilci v Brezovici so naredili lani 44 tisoč kosov opeke za gradnjo novega gasilskega doma. Te dni so pričeli navajati tudi gramoz in pripravljati ostali gradbeni material.

GRAD

V graški okolici bodo 25. januarja prve seje novoizvoljenih odborov Socialistične zveze.

V nedeljo je bil pri Gradu občni zbor strelske družine, ki ima 46 članov. Na občnem zboru so sklenili, da bodo prihodnje leto še tesneje sodelovali z mladinsko organizacijo.

ROGAŠOVCI

V nedeljo je bil občni zbor Ljudske tehnike v Rogošvih. Letos nameravajo organizirati tečaj za mopediste in razgovore z rogašovskimi gospodinjami o praktični uporabi elektrike. L.T. Rogošci imajo 45 članov.

BERKOVCI

Na nedavnem sestanku članov Socialistične zveze so ljudje v Berkovcih kritizirali dosedanje delo krajevnega odbora, gasilskega društva in odbora Rdečega križa. Med drugim so govorili tudi o gradnji gasilskega doma v Berkovcih, za katerega so že pričeli zbirati gradbeni material. O gradnji gasilskega doma pa so razpravljali tudi na letnem občnem zboru gasilskega društva Bolehnečice.

VANČA VES

Na letnem občnem zboru gasilskega društva, ki je bil pred kratkim, so govorili predvsem o gradnji novega gasilskega doma. Doslej gradnje še niso pričeli, ker nimajo dovolj sredstev.

Mladina v Vanča vesi pripravlja igro »Tri dni direktor«. Mladina te vasi ni uprizorila nobene igre že vse od leta 1947.

GOMILICE

V Gomilicah so postavili lani lično šupo za bržgalno. Prebivalci so prispevali za ureditev šupe čez 500 prostovoljnih ur.

RAZKRIZJE

Na Razkrižju in v okolici so imela že vsa društva, razen gasilcev, letne občne zbere. Najboljši je bil občni zbor mladinske organizacije. Mladina namerava prirediti letos več predavanj s področja gospodarstva in zunanje politike. Pred kratkim je bilo na Razkrižju posvetovanje zastopnikov organizacij in društev, ki delujejo na Razkrižju. Poleg drugega so izrazili mnenje, da je potrebno zgraditi na Razkrižju primerno dvorano.

Te dni je pričela redno obratovati na Razkrižju zdravstvena in zobna ambulanta. Za ureditev ambulante si je največ prizadeval krajevni odbor Razkrižje. Na splošno je bilo delo krajevnega odbora lani zadovoljivo, saj je organiziral več del pri popravljanju cest in zbral gradbeni material za popravilo nekaterih mostov.

IVANJKOVCI

Vaški odbor Rdečega križa v Ivanjkovcih je imel v nedeljo letni občni zbor. Odbor združuje v društvu 520 članov, kar je za ta predel precej. Vaški odbor RK je lani skrbel predvsem za nekatere socialno ogrožene družine.

BUCKOVCI

Kulturno-prosvetno društvo v Buckovcih lani ni uprizorilo nobene igre. Od sekcij društva je bila aktivna le godba na pihala. Pač pa je društvo lani uredilo dvorano, pri čemer so zbrali med prebivalci 600 tisoč dinarjev prostovoljnih prispevkov. Pred kratkim so o uspehih društva razpravljali tudi na letnem občnem zboru.

Pred nekaj dnevi sta se združili gasilski društvi Buckovci in Drakovci v Prostovoljno gasilsko društvo Buckovci.

V Precetinčih so včlanjeni v gasilsko društvo predvsem mladi ljudje. Lani so zgradili v vasi gasilski dom, v katerem je tudi manjša dvorana za sestanke oziroma zbere volivcev. V nedeljo so imeli občni zbor tudi radoslavski gasilci.

KUPSINCI

Lovska družina Kupsinci je priredila v tej lovski sezoni z mrežo dva lova na zajce. Tako so ujeli 90 zajcev, ki so jih prodali v inozemstvo.

„Veseli večer“ v Krogu

Že nekaj let zapovrstjo pripravijo v Krogu »Veseli večeri« in tako so ga pripravili tudi za preteklo nedeljo. Prireditelj je obiskalo precej ljudi iz Kroga in tudi iz Bako-vec. Program je bil pester in dobro izbran.

Take prireditve si prebivalci Kroga še želijo. Prav pa bi bilo, če bi skupina s tem programom nastopila tudi v sosednjih vaseh. Ob tej prireditvi pa se je spet pokazala že stara potreba: primerna dvorana, kajti za veliko število obiskovalcev je bila šolska učilnica premajhna. Zato bi bilo potrebno čimprej razmisliti o ureditvi primernih prostorov. V Krogu je sedaj že približno 500 delavcev, ki si iščejo primerne kulturne razvedrila.

NESREČAM SE LAHKO IZOGNEMO

Kršenje prometnih predpisov in discipline na cestah je postalo že splošen družbeni problem, ne pa samo skrb pristojnih organov. Zaradi vse pregošjih nesreč in prestopkov zaradi neprevidnosti in nediscipliniranosti sofarjev, kolesarjev in pešcev, bo naše uredništvo v posebni rubriki tedensko objavljalo potrebna opozorila in nasvete, kakor tudi nesreče in pogoste kršilce predpisov. Tako bomo skušali prispevati k utrditvi discipline in previdnosti na naših cestah.

Prevelika brzina, neprevidnost, neupoštevanje prednosti, poledica, zasnežene ceste ter igranje otrok na cesti, so pogosti vzroki prometnih nesreč. Ali se temu res ni mogoče izogniti?

PESCI IN VOZNIKI — BODITE PREVIDNI

Zaradi trenutnih snežnih razmer so cestišča precej ozka in zahtevajo pri voznikih motornih in vprežnih vozil ter pri kolesarjih precej previdnosti ob srečanjih in prehitevanjih. Pri vsakem srečanju in prehitevanju je potrebno primerno zmanjšati hitrost, na križiščih pa zlasti upoštevati prednost tega ali onega vozila. Največja pазljivost je potrebna na ovinkih in križiščih, ki so zadnje dni pogosto prizorišča trčenj in prevrnjenih avtomobilov. Predvsem je treba upoštevati, da se motorno vozilo zaradi snega pozneje zazna ter se mu je pri visoki hitrosti težko izogniti.

Ob trenutni vremenski situaciji je potrebno redno čistiti ter posipati zaledenele ploščnike in ledene poti kakor tudi hodnike.

Starši in šole bodo morali nadzirati otroke pri igranju ter jih čimbolj oddaljiti od ceste, ki ni nič kaj primerna za sankanje in igranje. Otroke je treba opozoriti tudi na previdno vedenje na cestah, ker kaj radi pozabljajo, da lahko povzročijo nesreče.

Vse to bo le koristen prispevek k utrjevanju discipline in previdnosti na cestah ter k zmanjšanju nesreč.

PROMETNE NESREČE V ZADNJIH DNEH

Pred dnevi je sofar Stefan Kofjač iz Murske Sobote na križišču na Tegu zmagal zaradi neupoštevanja prednosti zadel ob kolesarja s trokolesom — Janeza Harvata iz Murske Sobote. Večje škode in poškodb na srečo ni bilo. Ker je imenoval sofar v razmeroma kratkem obdobju že drugič udarjen pri nesreči, bi bilo boljše, da bi vozil previdneje in upošteval predpise!

X X X

V soboto je prišlo v Lemerju do manjše prometne nesreče, ko je kolesar Stefan Kofjač iz Mackiševca zadel v zadnji del neznanega avtomobila ter padel. Pri padcu se je poškodoval in si zlomil levo nogo. Večje materialne škode ni bilo.

X X X

Minulo sredo je na ovinku med Petmajci in Tišino prišlo do prometne nesreče. Pri srečanju sta trčila obojni in tovorni avtomobil. Večjih poškodb ni bilo, nastala pa je okrog 20 tisoč dinarjev škode.

X X X

Minuli turek popoldne je na ostri nedaleč od Tišine moral sofar F. S. iz Polane zaradi neodgovornega obnašanja kolesarja naglo zavreti. Pri tem se je avto obrnil. K sreči poškodb ni bilo, nastala pa je nekaj tisoč dinarjev škode.

Občni zbor sindikalne podružnice v Slatina Radencih

OD 9 NA 27 MILIJONOV DINARJEV

Slatinsko podjetje v Radencih ima zelo močno sindikalno podružnico, saj šteje zdaj že blizu 400 članov. V soboto je imela podružnica lepo obiskan občni zbor. Poleg poročil o delu je na občnem zboru govoril tudi upravnik socialnega zavarovanja iz Goranje Radgone o ambulantnem zdravljenju, hranarini, higiensko-tehnični zaščiti delavcev in uslužbencev itd.

Sindikalna podružnica je v minulem letu aktivno sodelovala pri sestavi pravilnika o higiensko-tehnični zaščiti pri delu in pri dopolnitvi pravil-

Več sirelskih tekmovalj

Na občnem zboru strelske družine v Ljutomeru je uvodoma poročal o dosedanjih uspehih ter v poročilu prikazal tudi nekatere pomanjkljivosti Ivo Koderman. Ko je analiziral lanskoletno delo družine, je dejal, da je bilo vse premalo treningov in medsebojnih tekmovalj ter dodal, da bo potrebno organizirati več treningov tudi za šolsko mladino. Družina ima sicer veliko število članov, vendar se več ali manj aktivno udeležuje le kakih 55 članov. Mnogo manjše zanimanje kažejo člani iz lovskih družin. V minulem letu je družina kupila tudi 5 malokalibrskih ter 5 zračnih pušk, tako da ima za nadaljnje razvijanje strelstva ter razširitev svojih vrst vse pozorje.

Člani so se v razpravah zavzemali zlasti za povečanje števila tekmovalj in treningov. Sklenili pa so, da bodo najbliž dva honorarna strelska inštruktorja, ki bosta skrbela za strelsko vzgojo pionirjev na obeh ljutomerskih osemletnih šolah. Družina pa bo morala čimprej zbrati sredstva za ureditev novega strelišča za malokalibrsko puško.

STARA GORA

Pretekli ponedeljek zjutraj je izbruhnil na Stari gori požar, ki je upepelil gospodarsko poslopje posestnika Vrzelja. Vzrok požara ni znan.

Doživette tedna:

LOPNI PO STRAHU!

Menda je ni bilo stvari ali dogodka, ki bi tako naglo razburil pol vasi in doignil iz postelji vse, kar se lahko razvije v nohah vsaj brzino stare Stephensonove lokomotive. Pri sosedovih je v drovarnici zašumelo, zapopotalo, morda celo zapiskalo. Da ga ni bilo, ki je to slišal, bog veči, kaj bi se še zgodilo in napletlo. In prav je bilo, da je slišal.

— Ne vidim nič, ampak nekdo je! — Težko je biti enemu samemu v negotovosti, zato je hitro poiskal še drugega. Takrat sicer ni več ropotalo ampak najbrž se je obema zazdelo, da je zašumelo.

— Jaz bom pazil, ti pa stopi po ljudi! —

Cez nekaj časa se je zbralo okrog onega, ki je z očmi nabadal temo okrog drovarnice, vse polno ljudi: ta — v tami, oni s kolom, manjkalo pa ni celo ruške, nabite z najdebelejšim svincem. Potem so čakali. Nena doma pa je oni, ki je prvi slišal ropot v drovarnici, skočil kot zajec, ostali za njim. Tekli so čez sadoonjak proti jarku. Tam se je najhitrejši nenadoma ustavil in pokazal s prstom: — Tam! — Počil je strel. Tisti, ki so pritojevali na dirki zaostali, in oni, ki so še kar naprej čakali pri drovarnici, so si oddahnil: — Počil ga je! — Najbolj pogumni in hitri so naredili kratek postop:

— Kaj sedaj? —

— Gremo pogledat! —

— Ampak s takšnim lopovom se ne spleča šaliti. Mimogrede ti še mrtev z nožem vamo razpara. —

Naj je zmagala razsodnost, previdnost ali strah, naprej niso šli.

— Tako na trideset metrov sem mu jih nasipal v rit! — si je oddahnil oni s puško. Potem so se razšli nekako razburjeni.

Naslednjega dne je nekdo vendarle sel pogledat, ali ni morda kje kakih sledov krvi, ali pa, da najdejo onega, njega, no, razbojnika ali kali. Previdno je stonal po listju in niti ni opazil kako strašno so šibre agulile staro nedolžno vrbo...

Sicer pa, poleg kolon je sedaj pozimi čas tudi za kaj podobnega, kot je lov na strahove.

Žalsko hmeljarno uničil požar

V noči od četrta na petek je izbruhnil v stari žalski hmeljarni požar, ki je uničil okrog 50 metrov dolgo stavbo. Škoda znaša okrog 200 milijonov dinarjev. Požar je trajal še v petek do popoldneva, čenrav je bilo na delu 21 gasilskih čet. Pri gašenju se je smrtno ponesrečil 40-letni gasilec Milan Zagožen iz Prebolda, medtem ko je bil njegov tovariš Rangl ra-

nien. Na oba se je vsul goreči strop.

Cenijo, da je škode na poslopju za okrog 100 milijonov dinarjev, za 100 milijonov dinarjev pa je zgorelo hmelja. Domačini so ponoči še pravočasno rešili iz noslepja 500 kg hmelja, ki je bil pripravljen za transport, dočim so gasilci zalili z vodo v kleti okrog 2000 kilogramov žvepla.

Prvi je opazil požar nočni

čuvaj, ki je takoj obvestil gasilce. Med prvimi je prispela na kraj požara celjska poklicna gasilska četa. Vzrok požara še ni znan.

Jutro v „Prlek-expressu“

Ponedeljek zjutraj na železniški postaji v Ljutomeru. Vse je kot po navadi. Od obeh strani hitijo ljudje — vsakodnevni potniki — večina je uslužbenec, ki se zjutraj lejejo v »Mursko« in se popoldne zopet vračajo. Precej je dijakov, ki se posebno trudijo, da zasedejo kupeje. Vsem tem se zdi, da jutranji čas hitreje poteka. Vagona se hitro polnita. Se dve minuti do odhoda. Od vagona se pripodijo še tisti zadnji, ki so spali nekoliko čez »normo«. Odhod! — Vlak se je počasi premaknil in se pogljal v normalen dir. Te poznice so dolgočasne, zato si je treba naiti nekako razvedrilo. Pravi nekateri. No tokrat so bili kvarteti manj aktivni kot po navadi. V prvem vagonu je bila gneča, ki se je na vsaki postaji še starnela. Tu in tam se na klopi stiska var dijakov, ki brskajo po zvezkih, starejši pa so si tokrat izbrali za konjička — kleno. Kuneja v prvem vagonu spominjata na sardine v konzervi.

V drugem vagonu je prava zmešnjava. Pogovorij vsevprek. Tudi tu so se toralne karte umaknile gneči. Na obeh koncih sedi nekaj dijakov: ti imajo v rokah s knjigami in zvezki. Med dekleti je majhen ne-

mir. O čem neki razpravljajo? Morda o kaki kočljivi nalogi, morda o profesorjih, ki so preveč »strogi«, ali pa so na dnevnem redu fantje? No pa pustimo jih in pogledajmo kaj delajo ostali. Vsi so nekam zatopjeni. Morda razmišljajo o delu ali pa skušajo pozabiti nedeljo. Vsak ima svoje skrbi. Topariš Sandi se tolaži z »Večbitome«, Milica je zatopljena v pletenje, Zvone sitnari za cigareti, ki so mu čez noč izginili, Stane, Franček in Jože, ki obiskujejo kmetijsko šolo v

Rakičanu, pa rešujejo zagonetno nalogo. Vsak ima svoje skrbi, posebno še — ker je ponedeljek.

»Prlek-express« — tako so krstili ta vlak — se zviija proti »Murski«. Nekaterim je hitro minil čas, zlasti dijakom — seveda samo nekaterim, ki bi rajši prišli z zamudo. V vagonih nastane šum. Vsakdo se zaviija v plašč. Na postaji se vagoni hitro izpraznijo, ljudje pa razidejo na ose strani. Tako se ponaolja osak dan. Kakih 50 »mesečnikov« se prevažajo. Pa čeprav je to vožnja na porna, je počasih vendarle zanimiva in prijetna.

J. Stolnik

Franček, Jože in Stane rešujejo nalogo

Kmečka knjižna zbirka 1960

Te dni je izšla v 26.400 izvodih že osmi kmečka knjižna zbirka, ki je doslej izhajala v založbi »Kmečke knjige«. Zdalj pa jo izdaja oddelek za tisk in propagando pri Glavni zadrugi zvezi Slovenije v Ljubljani. Obsega 5 knjig na skupno več kakor 900 stranih (za letno naročnino 450 din). Knjige so naslednje: Kmečki koledar za 1960, ki ga je uredil Matevž Hlaci, ima pestro vsebino, tako pesmi, črtice, članke iz kmetijstva in gozdarstva, prispevke

o delu v združnem gibanju, o domu in zdravju, o življenju po svetu in razne zanimivosti. Kot leposlovno delo je izšel prevod partizanskega romana srbskega pisatelja Dobrice Čosića »Daleč je sonce«, ki je sicer druga izdaja tega dela v slovensčini, a je prva že povsem razprodana. Doslej je to delo izšlo v osmih srbskohrvatskih izdajah in bilo prevedeno že na deset jezikov.

Zelo obsežno knjigo predstavlja delo Edvarda Kardelja »Problemi socialistične politike na vasi«, ki obsega s stvarnim registrom vred skupno 340 strani. V njej so objavljene dopolnjene in razširjene osnove za rejerat tov. Kardelja na IX. plenumu SZDL v Beogradu, ki je bil 5. in 6. maja 1959. Knjiga obsega smernice in gradivo, ki je zelo važno za vsakega kmetijskega proizvajalca in strokovnjaka, zlasti pa še za zadruga vodstva in politične aktiviste na podeželju in za vsakogar, ki se zanima za razvoj socialističnih odnosov na naši vasi.

Končno sta v zbirki še dve kmetijski strokovni knjižici in sicer »Reja krav molznic« piscev inž. Erika Eiselta in inž. Jožeta Ferčaja ter »Pridelovanje krme na njivah« inž. Janjeva Perovška in inž. Jožeta Silca. Obe obravnavata kot priročnika dve važni panogi s področja živinoreje, katere dvig predstavlja dandanes eno od najvažnejših nalog v našem kmetijstvu. Kmečka knjižna zbirka je v svoji veliki razširjenosti (bere jo najmanj 150 tisoč ljudi) važen činitelj pri prizadevanjih za dvig našega kmetijstva in za razširitev socialističnih načel na naši vasi in podeželju sploh. V letošnjem letu bo v zbirki spet pričela izhajati dr. Grafenauerjeva Zgodovina slovenskega naroda ter bo izšel njen 4. zvezek. Skupno bo imela ta Zgodovina osem ali celo devet zvezkov, ki bodo odsele redno izhajali po eden v vsaki letni kmečki knjižni zbirki.

OBCNI ZBOR RADIOKLUBA

V nedeljo je imel Radioklub v Murski Soboti redni letni občni zbor. Klub šteje sedaj okrog 45 članov, poleg tega pa je še mnogo mladih amaterjev. V preteklem letu je klub organiziral nekaj tečajev, katere so obiskovali predvsem dijaki vajenske šole in pa nekaj gimnazijcev. Tečaje so v glavnem vodili člani kluba.

Posebno dobro je delala primo-predajna sekcija, ki je imela v lanskem letu kar 2844 zvez z amaterji po vsem svetu. V klubu je sedaj 6 operaterjev in 5 operaterjev-pripravnikov. Lansko leto so nekateri mladi člani delali tudi na UKW področju in so sami naredili kar 6 malih UKW predajnikov. Seveda je glavni problem, kje dobiti primerne prostore. V teh, kjer so sedaj delovni prostori Radiokluba, ni mogoče več delati. Novi upravni odbor bo v bodoče moral rešiti ta problem, pritegniti k sodelovanju strokovno sposobne ljudi in razširiti dejavnost med mladino.

GERLINCI

Gerlinski gasilci nameravajo kupiti novo motorno brizgalno, saj je dosedanja brizgalna že zelo stara in ne služi svojemu namenu tako kot bi morala. Ljudje so podprli akcijo gasilcev s prostovoljnimi prispevki. Na občnem zboru so sklenili, da bodo letos to akcijo nadaljevali.

RADIO M. SOBOTA

Nedelja, 24. januarja 1960:
ob 12.00: Pogovor z volivci, lokalna poročila, obvestila in reklame;
ob 12.15: Oddaja v madžarskem jeziku;
ob 12.40: »Zeleli ste, poslušajte.«
Torek, 26. januarja 1960:
ob 17.00: Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame;
ob 17.15: Oddaja v madžarskem jeziku;
ob 17.50: »Zeleli ste, poslušajte.«
Četrtek, 28. januarja 1960:
ob 17.00: Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame;
ob 17.15: Oddaja v madžarskem jeziku;
ob 17.25: »Zeleli ste, poslušajte.«
Radio M. Sobota prenaša dnevno spored RTV Ljubljana od 5. do 9. ure in od 15. do 23.10 ure.
Ob nedeljah in praznikih pa od 6. do 23.10 ure.

DAROVALCI KRVI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI

od 1. januarja do 17. januarja 1960

Franc Gomboc — tretjič, Puconci, Koloman Kuplen — petič, Prosečka vas; Stefan Horvat — tretjič, Bodonci; Terezija Berke — tretjič, Vanača; Marija Hanzel — četrtič, Ljutomer; Matilda Sobočan — drugič; Ana Zalik — drugič, Gizela Tibaut, Terezija Gereš, Marija Tibaut, Katarina Tibaut, Verona Zerdin, Terezija Curič, Ana Horvat, Zilki; Ana Horvat, Rozalija Kustec — drugič, Crensvici; Alojzija Lešnik, Elizabeta Horvat, Terezija Lapajna, Katarina Mlinarič, Regina Zver, Marija Mesarič — drugič, Julijana Radušič — drugič, Ana Balazic — drugič, Agica Legen, Terezija Kolar — drugič, Jožef Pivar — drugič, Ana Veršič, Franc Krauthaker, Ludvik Mlinarič in Viniko Antolin, Bratonci.

V imenu bolnikov se vsem darovalcem krvi najlepše zahvaljuje

TRANSFUZIJSKA POSTAJA MURSKA SOBOTA

Tedenski KOLEDAR

Petek, 22. januarja — Viktor Sobota, 25. januarja — Rajko Nedelja, 24. januarja — Felician Ponedeljek, 25. januarja — Topimir Torek, 26. januarja — Pavla Sreda, 27. januarja — Janko Četrtek, 28. januarja — Drago

KINO

MURSKA SOBOTA — od 22.—24. januarja 1960 ameriški barvni cinemascope film: »NEVIHTA — KAPITANOVA HČE«; od 25.—26. januarja ameriški film: »DETEKTIVSKA ZGODBA«; od 27.—28. januarja argentinski film: »ANDALUZIJSKA LJUBEZEN«.

GORNJA RADGONA — od 25.—24. januarja 1960 ameriški barvni cinemascope film: »PRINC IGRALCEV«; samo 27. januarja ameriški film: »DEMOSKA ZENA«.

LEDAVA — od 22. do 24. januarja amer. film: »ČEZ MNOGO REK«; od 26.—27. januarja angleški film: »LADJA, KI JE UMRLA OD SRAMU«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — od 23.—24. januarja ameriški film: »POTEMNELI ANGELI«; samo 27. januarja nemški film: »POT V BAMSODORF«.

LJUTOMER — od 23.—24. januarja francoski film: »NA SMRT OB- SOJENI JE POBEGNIL«; od 27. do 28. januarja angleški film: »RODIL SE JE CLOVEK«.

SLATINA RADENI — od 23. do 24. januarja ameriški barvni cinemascope film: »PRINC STUDENT«; samo 28. januarja madžarski film: »VRTILJAK«.

VELIKA POLANA — Samo 24. januarja ital. barvni film: »FANT ZA VSE«.

SOCIALNO ZAVAROVANJE

DOLOČITEV POSEBNEGA DODATKA UDELEZENEC NARODNOOSVOBODILNE VOJNE

(Nadaljevanje)

Kot dokaz višine redne plače mora zavarovanec predložiti zavodu ustrezno potrdilo podjetja oziroma ustanove, pri kateri je zaposlen.

Potrdilo mora vsebovati te podatke: a) od kdaj se nahaja zavarovanec v stalnem delovnem razmerju, b) ali dela s polnim ali nepolnim delovnim časom, c) iz katerih razlogov dela z nepolnim delovnim časom, č) koliko znaša zavarovančeva redna plača na dan 1. avgusta 1959 oziroma na dan, ko je izpolnil pogoje za priznanje pravice do posebnega dodatka in d) ali zapade plača v izplačilo mesečno vnaprej ali za nazaj.

Da bi se preprečila nepravilna izplačila posebnega dodatka za katere dodek ne gre, ter da bi se izognili naknadnim obračunom in odtegljajem pri zavodu, bo izplačevanje posebnega dodatka na podlagi odločbe okrajnega zavoda za socialno zavarovanje vršilo tudi na podružnicah, ki so pristojne glede na mesto zavarovančeve zaposlitve. Izplačilo se opravi na podlagi posebnih seznamov, in sicer mesečno vnaprej ali za nazaj glede na to, ali dospe plača v izplačilo vnaprej ali za nazaj, za kar morajo podjetja oziroma ustanove, pri katerih je zavarovanec v delovnem razmerju, predložiti zavodu ali podružnici seznam o plači.

Osebnih dodek se ne izplača za dneve, za katere zavarovancu ne gre plača, kakor tudi ne za dneve, za katere gre zavarovancu nadomestilo plače po zakonu o zdravstvenem zavarovanju. Dnevni znesek posebnega dodatka se izračuna tako, da se znesek posebnega dodatka deli z 26 oziroma samo za tiste dneve, katere je zavarovanec prebil na delu in za katere je bil plačan.

Osebam, ki so na dan 1. avgusta 1959 bile priglajene pri posredovalnici za delo in prejemajo oskrbnino po predpisih o oskrbnini oseb, ki začasno niso v delovnem razmerju, gre po V. odstavku 265 a člena zakona o pokojninskem zavarovanju pravica do posebnega dodatka v tistem odstotku, po katerem jim gre oskrbnina.

O upravičencih do posebnega dodatka vodi zavod kakor tudi podružnice posebno evidenco.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje Murska Sobota

Razpisna komisija pri Državnem zavarovalnem zavodu v Murski Soboti razpisuje po Zakonu o javnih uslužbencih naslednji delovni mesti:

DVEH INTERNIH USLUZBENCEV — referentov s srednjo strokovno izobrazbo. Prošnje vložiti do 31. januarja 1960. Nastop službe takoj ali po dogovoru. D-55

NOGOMETNI KLUB »SOBOTA« Murska Sobota Vas vljudno vabi na

REDNI OBCNI ZBOR v nedeljo, dne 24. januarja, ob 9. uri v prostorih hotela »Zvezda« z običajnim dnevnim redom. Vljudno vabi odbor! D-59

Mali OGLASI

NOVO GOSPODARSKO POSLOPJE, 4 ha obdelovalne zemlje, eno minuto od avtobusne postaje, ugodno prodam tudi na obroke. Lemerje št. 84, p. Puconci. M-45

OPREMLJENO SOBO ODDAM dve ma solidnima nameštencama. Naslov v upravi lista. M-46

TROJE VRAT s podboji za zidavo v novo hišo, zelo malo rabljene ter jagnjedove deske, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-47

ELEKTROMOTOR, kratkostični 5 PS, prodaj ali zamenja za 6-8 PS stabilni motor. »BLISK«, Murska Sobota. M-49

TRAKTORISTA ZA GOSENICARJA išče Vinogradniško gospodarstvo Kapela, p. Sl. Radenci. Lepo družinsko stanovanje zagotovljeno. M-58

KUHINJSKO KREDENCO v dobrem stanju, ugodno prodam. Stefan Lunko, Grajska 15, Murska Sobota. M-61

SANI, tovarne in male za dva človeka, krajji plug in vejalnik (troštao), poceni prodam. Kuhar, mlin, Puconci. M-51

24. januarja 1960 ob 2. uri popoldne bo RAZPRODAJA RAZNEGA KMETIJSKEGA ORODJA (kmečki voz), gostilniškega inventarja (sodil) ter raznih pohištvenih predmetov v Lemerju, bivša gostilna Vljaj. M-54

HISO Z GOSPODARSKIM POSLOP- JEM in 5 ha zemlje, ob glavni cesti v Slovenskih goricah, zaradi smrti takoj prodam. Anica Dež, Koški št. 3, Maribor. M-56

PISALNI STROJ, manjši format, z lepo pisavo, brezhiben, po nizki ceni prodaj »KOMISIJA« Murska Sobota. M-50

STEDILNIK v dobrem stanju ugodno prodam. Marija Veršič, Ledavska št. 23, Murska Sobota. M-60

ISCEN STANOVANJE proti nagradi. Naslov v upravi lista. M-44

Obveščamo vse interese, da so letošnje KNJIZNE ZBIRKE PREŠERNOVE DRUŽBE POSLE. Na voljo so le še posamezne knjige brez koledarja. Posebej vabimo

šolska vodstva,

da skupno naroče knjige: France Planina: »Naša domovina Jugoslavija« (cena 300 din), inž. Tavčar-Spolar: »Domača dela in popravila« (cena 200 din) in dr. Anton Polenc: »Živalski svet« (cena 150 din). Teh knjig smo prav zaradi primerne pomožne učne snovi tiskali nekaj več.

Vse pa vabimo, da pohitite z vpisom v članstvo Prešernove družbe, da ne ostanete zopet brez bogate knjižne zbirke in dobitkov velikega nagradnega žrebanja. Nadalje vabimo sindikalne podružnice in šolska vodstva, da izberete iz svojih vrst poverjenika Prešernove družbe, če ga še nimate in s tem zagotovite, da bodo ljudje prejeli najboljše in najcenejše knjige.

Vsem znancem in prijateljem sporočamo žalostno vest, da je preminul po krajši in mučni bolezni naš pre-dobri mož, oče, brat in svak

FRANJO LIPOVEC

višji tekstilni tehnik iz Podgradja pri Ljutomeru

Pokopali smo ga v njegovem novem domačem kraju v Kamniku 15. januarja 1960. Kamnik, Ljutomer, Maribor in Koper.

Zalujoci: žena VIKICA z otroki JANJO, VIKICO in DUSANOM; sestre MARICA, por. Sitar, DANICA, por. Osolč, bratje JAN-KO, IGNAC, MIRKO in MILAN, svakinje in svaka.

O-48

OBCINSKA GASILSKA ZVEZA MURSKA SOBOTA obvešča člane in prijatelje društva, da bo LETNI OBCNI ZBOR v ponedeljek, 25. januarja 1960 ob 18. uri v dvorani hotela »Zvezda« VABLJENI!

O-52

Delavski svet Tovarne mesnih izdelkov »POMURKA« MURSKA SOBOTA razpisuje naslednja delovna mesta:

1. SEKRETARJA PODJETJA
2. KNJIGOVODJE OSNOVNIH SREDSTEV
3. USLUZBENCA KOMERCIALE
4. SKLADIŠNIKA MATERIALA

Za delovno mesto pod točko 1. se zahteva srednja strokovna izobrazba in praksa na vodilnih delovnih mestih. Za delovno mesto pod točko 2. in 3. se zahteva srednja strokovna izobrazba z nekaj prakse. Za delovno mesto pod točko 4. se zahteva izobrazba kvalificiranega delavca z znanjem vodenja skladiščne kartoteke in s prakso v skladišču. Prijave s kratkim življenjepisom dostavite na upravo podjetja najkasneje do 25. januarja 1960. Plača za razpisana delovna mesta je po dogovoru oziroma po tarifnem pravilniku. Nastop službe možen takoj. O-53

Trgovsko podjetje »PLAVICA« MURSKA SOBOTA

SKRIB ZA UREDITEV LOKALOV

Kolektiv Trgovskega podjetja »Plavica« M. Sobota se je odločil, da uredi svoje poslovalnice. Prvo so uredili lani trgovsko poslovalnico na Trgu zmage, za kar je kolektiv prispeval 2 milijona dinarjev, 5 in pol milijona dinarjev pa se najeli posojila iz občinskega investicijskega sklada. Čim bodo ustvarili dovolj sredstev, bodo pričeli urejati tudi poslovalnico »Železnica« na Titovi cesti. Tudi za adaptacijo tega lokala predvidevajo okrog 5 milijonov dinarjev.

Novourejena trgovina na Trgu zmage ima prikupno znanje lice, sodobna pa je ure ena tudi noiranost lokala. Čeprav sorazmerno majhen, ima lokal bogato izbiro vsakovrstnega blaga tako v prtiličju kot na okusno urejeni galeriji. Trgovina ima na zalogi za 8 do 10 milijonov dinarjev moške, ženske in otroške konfekcije. ČE PRIDETE V MURSKO SOBOTO, NE BOSTE STORILI PRAV, ČE SI TUDI VI NE BOSTE OGLE- DALI TEH ZALOG. NAŠI PRODAJALCI VAM BODO POSTREGLI Z OBLAČILI, KI JIH NE DOBITE V KATERIKOLI TRGOVINI.

To potrjuje tudi vedno večji promet. Samo v novi trgovini na Trgu zmage se je povečal promet za 50 odstotkov. Naši odjemalci so z izbiro blaga zadovoljni, kar tudi sami izjavljajo, saj so naše cene povsod in vedno konkurenčne.

Torej, če pridete v MURSKO SOBOTO PO OPRAVKI ALI ČE STE SE ODLÖCILI, DA PRESENETITE SVOJO DRUŽINO Z DARILOM, JE ZA VAS OKUS ZALOGA KONFEKCIJE V PRODAJALNI TRGOVSKEGA PODJETJA »PLAVICA« MURSKA SOBOTA, TRG ZMAGE.

K O T E K S oglašja zato, da opozarja na škodo, ki jo utrpijo prašičerejci, če prašiče omavžajo. Prašiče oderite, kožo pa oddajte Koteksovi zbiralnici, saj Vam iztržek plača vse začimbe pri klanju.

Bilo je jeseni. Nekega večera sem prišel k sosedovim. Kakor po navadi, sem tudi takrat vprašal, če je že morda prišel kak časopis. »Da,« mi je potrdila, »in veš kaj še? Ernest nam je pisal iz Avstrije. Tu je pismo in slika, pa še dolar. Pogledj.«

Začuden sem zrl zdaj v pismo, zdaj v soseda.

»Dajte, da pogledam,« sem jo prosil in iztegnil roko. Na dlan mi je položila pismo, sliko in dolar, a po licu ji je zdrknila debela solza.

»Cemu jokate? Za fanta? Saj vendar ima dolarje in avto in vse...«

»Toda veš Jože, to ni doma in...« Besede so ji ostale v grlu. Nato pa se je obrnila in šla ven. Moj pogled ji je molče sledil, toda nisem mogel razumeti, čemu je jokala. Razumel sem jo šele čez eno leto, ko sem do dobrega spoznal, kaj se pravi biti mati.

V roki sem imel sliko, pismo in dolar. Počasi sem pogledal sliko in nisem mogel verjeti. Ernest je sedel v krasnem avtomobilu s črno obleko in kravato na sebi. Nehote sem postal nekako nevoščljiv in že se mi je zdelo, da jo vidim na sebi in da bi moral biti to jaz.

Z dolarji v žepu, avtomobilom v garaži in lepo obleko na sebi, tako že gre, sem si mislil in obračal sliko. Nehote mi je tisti trenutek šinilo nekaj v glavo. Bila je drzna misel. Da, sem si še potrdil in položil pismo, sliko ter dolar na mizo.

Po poti domov sem vso stvar še enkrat premislil in trdno sklenil, da že naslednjega dne prekoračim mejo. Rečeno, storjeno in tako je tudi zgodilo.

Naslednjo jutro sem že navsezgodaj vstal in se skrivaj pripravil za odhod.

Odšel sem brez slovesa. Moje zadnje besede so bile: »Mama, na pošto grem.« V sruca mi je bilo strašno hudo. Zapustiti mater, domačo hišo, domovino in oditi neznan usodi v tujini nasprotni, to ni lahko. Toda trma, človeška slabost. Moja slepa avantura je bila pred menoj. Z njo pa bridka spoznanja.

Jože Zrim

VERJEL SEM

Kmalu po odhodu sem prekoračil mejo. Pot sem nadaljeval v prvo vas na drugi strani meje. Po prihodu v vas, sem najprej poiskal žandarmerijsko postajo.

Ko sem vstopil v majhno, od dima zakajeno policijsko sobo, se nisem mogel izogniti prezirljivemu pogledu majhnega, v obrazu zatohlega možička.

»Von Jugoslawie, a?« me je zaničujoče vprašal.

Začel je z dolgim izpraševanjem. Njegovi prezirljivi pogledi pa so me vedno bolj boleli. Takoj sem spoznal, da ni vse res tako lepo, kot se to čuje v Jugoslaviji. Po končanem zaslišanju sem bil odpeljan v taborišče Jenersdorf.

Prišli smo tja, ravno ko so delili kosilo. Tudi jaz sem dobil porcijo »Trumanovih jajc«, kakor so tej juhi pravili taboriščniki. Počasi, kakor bolnik iz postelje sem se pripravil, da bi jedel, a ni mi teknilo. Bilo je razumljivo. Prekuhana voda s štirimi zvezdami masčobe na vrhu in malenkostjo jajc v prahu tudi vam prav gotovo ne bi teknila. Jazen in žalosten sem odložil leseno žlico ter se obrnil od sosedov, ki so sedeli z menoj na klopi. Mladi fant, devetnajstih let, je takoj pograbil mojo porcijo in jo s tremi požirki izpraznil. »Kaj češ, lačen sem. Oprosti,« mi je zamrmral in odšel v barako.

Kaj češ, lačen sem? sem si mislil. Ni mi hotelo iti v glavo, kako je to, da je človek tu v lepi tujini lahko lačen. Nisem več premišljeval o tem, nisem hotel, po pravici povedano. Odšel sem v barako. Vlegel sem se na posteljo, bolj rečeno na deske, ki so mi bile odkazane. Opazoval sem velikega pajka, ki se je sprehajal po stropu.

Kmalu za tem se je med emigranti začel pogovor o tem, kako bo v kratkem vse lepo.

»V vseh taboriščih je boljše,« je začel mož srednjih let, »imajo hrano, obleko, dobiš denar in vse. A če delaš, imaš plačo kot minister. Pa da vidiš kako je.«

»Dobro je to, tako se bo že izhajalo,« sem rekel in se obrnil na drugo stran. Nekaj me je močno zadržalo, skorajda zabolelo. Začel sem čohati, a nič ni pomagalo. To je opazil tudi moj sosed in mi smeje rekel: »Pazi se, v postelji je polno stenice.«

Ko mi je bilo vsega dovolj, sem začel preiskavo. Bilanca: štiri mrtve bolhe, dve stenici in tri uši. Obilen lov.

Ker se je medtem že zmrčilo, je v prostoru pred kuhinjo bil zbor za večerjo. Bil sem lačen. Pričakoval sem boljše večerjo, kot je bilo kosilo. Toda kmalu me je minilo vse veselje. Dobil sem četrt porcije čorbe. Tu in tam je plaval na vrhu kak bel črvič in kakšna »grajova srakeca«, kakor se to v prekmurščini pravi fižolovi lupini.

Dolgo sem premišljeval ali bi poizkusil ali ne. Črvički, lepi beli, prekuhani bi morda komu drugemu teknil. Meni niso. List kruha, ki sem ga dobil, nisem upal prav pogledati, kajti bal sem se, da bi že ob samem pogledu izginil. Lepo sem videl skozi njega medlo luč na stropu, preden sem ga s tremi grizljaji pospravil. Večerja je s tem bila končana in začel sem nočno borbo s svojimi sostanovaleci. Preganjal sem jih iz srajce v hlače, nato pa skozi hlačnice ven. Spal sem oblečen. Toda niso hoteli razumeti, da mi v njihovi pričujočnosti ni mogoče spati. Noč mi je tako rekoč bila večnost borbe in muke.

Z bolečino v srcu sem se spominjal na dom, mehko posteljo in domače ognjišče. Ko pa sem se spomnil na mater in domače, kako sem jih morda prizadel s svojim odhodom, so se mi nehote prikradle v oči solze.

Tako se je ponavljalo dan za dnem. Čorba, kava, voda, čorba... itd. Iz dneva v dan mi je postajalo groznejše. Bolh, uši, stenice je bilo vedno več.

Nekega dopoldneva so nam ponudili delo v nekem obratu. Lepe obljube in kakor sem že v taborišču slišal »ministrska plača«, so me pritegnile. Javil sem se in takoj odšel na delo. »Lahko delo«, kakor nam je bilo rečeno pred odhodom. Prenajanje šestdesetkilogramskih vreč.

Kolena so klecnila, ko sem počasi nosil tovor. Ramena so me začela vedno huje boleti. Rad bi odnehal, a sram me je bilo. Hotel sem dobiti plačo — »ministrsko plačo.«

Cez štiri dni smo dobili plačo. Vesel, da imam denar v roki, sem odhitel najprej v pekarno. Kupil sem kilo kruha, kruha, ki sem si ga tako želel. Dobil sem vrnjenega še nekaj denarja. Za to si kupim še nogavice, sem računal in se napotil v trgovino. Ves denar sem strosil na prodajalno mizo in v slabi nemščini zaprosil nogavice.

Prodajalec je samo zaničljivo mignil z rameni in dejal: »Das ist zuwenig.« Razočaran nad »ministrsko plačo« sem po-

NAŠA ZGODBA

časni pobral onih nekoliko kovancev in se vrnil v taborišče.

Ko sem sedel pred taboriščem na klopi in premišljeval o plači, sem se spomnil pregovora: »Ni vse zlato, kar se sveti.« Toda nisem hotel spoznati njegove resnice!

Ostal sem v taborišču in nisem hotel iti delat za »ministrsko plačo«. Bilo je vedno slabše. V taborišču sem neprestano samo slišal »v drugih logorih je boljše.«

Nekega dne sem sklenil, da pobegnem v drugo taborišče, kjer je bolje. Pripravil sem si načrt. Izvedel sem, kje in kakšna so druga mesta. Med emigranti je bilo najbolj vabljivo taborišče Hebrunn v Salzburgu. Menili so — hrana prvovrstna, delo dobro plačano itd.

Bil sem pripravljen in treba je bilo kreniti. Naslednji večer sem si določil za odhod. Bilo je vse v redu.

Ko so ostali odšli v vrsto čakati večerjo, sem se previdno zmuznil skozi temno luknjo v drvarnici. Prišel sem za taborišče in stekel takoj proti cesti, ki pelje v Graz.

Pred menoj je bila dolga pot. Do Salzburga je bilo, kakor sem izračunal, okrog 350 km. Računal sem, da to razdaljo prehodim v desetih dneh. Za hrano pa sem predvideval sadje.

Počasi sem nadaljeval pot celo noč in naslednji dan. Bilo je precej hladno. Dokler sem hodil, je še nekako bilo. Toda z naslednjim dnem oziroma nočjo so se začele težave. Noge so me vedno bolj bolele, voda v obcestnem jarku je začela zmrzovati. Želodec se je začel oglašati. Prehodil sem šele delček dolge poti.

Vse težave, ki sem jih imel med svojim potovanjem, ne bom opisoval. Nazadnje sem izgubil orientacijo in zaneslo me je v »boljši logore«, kakor so si to taborišče v Leibnitzu predstavljali emigranti iz Jannersdorfa.

»Res lepo« taborišče. Njegova naravna lepa lega ob mestnem smetišču je bila okrašena še z dva in pol metra visoko ograjo iz bodeče žice. Črne barake iz preperlega lesa so širile smrdljiv duh daleč naokrog. Zelo zdravo ozračje, saj je bil bolan komaj vsak drug človek v taborišču.

Hrana je bila tudi »boljša«. Za spremembo od belih črvičkov v juhi so bili ti nekoliko temnejše barve in večje rasti. Zelja je bilo ob nedeljah malo več kot navadno. Cele pol porcije, v čisti vodi kuhanega! V vseh ozirih je bilo boljše kot v Jenersdorfu. Prišel sem z dežja pod kap.

Iz dneva v dan sem se začel pogosteje spominjati matere, doma in domačih, skoraj vsak dan sem sklenil, da napišem prošnjo za vrnitev v domovino. Spoznal sem namreč že del tujinske srčice in veselja, ki je ne bi nikomur želel. Toda žal je bila moja trma še vedno močnejša od dobre volje. Lažnivi obeti in obljube so me o tretje preslepale.

Nekega dne sem se spoznal s fantom, približno dvajsetih let. Med pogovorom sva prišla tako daleč, da sva hitro sklenila prijateljstvo, hkrati pa napravila drzen načrt. Tudi v Leibnitzu je namreč veljalo, da je povsod drugod boljše. »Dobrote« jenersdorfskega taborišča sem že okusil, prav tako tudi leibniškega. Toda še zmeraj sem si predstavljajal, da je morda drugod res boljše. Tretjič sem se spustil v slepo sulico sanj. Sklenila sva pobegniti v Salzburg, kajti tudi v Leibnitzu je veljalo to mesto za »kraj dobrote«.

Bilo je hladnega decembrskega dne. Bližal se je že večer, ko sva s prijateljem bila pripravljena za beg. Potrebno je bilo premagati prvo oviro. Priti iz zastraženega taborišča. To ni bila lahka naloga, kajti v taborišču so bili zadnje čase zelo previdni. Vse pogosteje se je dogajalo, da so tudi drugi silili na »boljšee«.

Ura je bila pol sedmih. Glas trobente je ravnokar sklical zbor za večerjo. Vsi so odhiteli s svojimi posodami v zbor pred kuhinjo. Z Ivanom, kot je bilo ime mojemu prijatelju, sva sama ostala v baraki. Dve, tri minute!

Po načrtu sva takoj odrinila pokrov z luknje, ki je vodila na podstrešje. Trenutek in bila sva na podstrešju. Hitro sva položila pokrov nazaj na luknjo ter z majhnim klinom pretrgala

streho iz zidnega papirja. Drug za drugim sva zlezla na streho. Še skok in bila sva izven ograje. Stekla sva od ograje proti mestu.

Prva ovira je bila s težavo premagana. Pot sva počasi nadaljevala. Toda brez težav ni šlo. Z zmrznjenimi nogami sva vsa izmučena od velikih naporov po desetih mrzlih dneh potovanja prišla v Salzburg.

Po prijavi na policiji sva bila odpeljana na »boljšee«. Prišla sva v taborišče. »Končno na mestu,« sem se oddahnil.

Toda uro za tem sem bil razočaran kot še nikoli v življenju. Vse moje predstave, lepe in polne pričakovanja so zadel ob bridko resnico. Sele sedaj sem dobil pravo podobo o tujini in o njenih dobrotah za emigranta. Nisem si mogel misliti, kako je mogoče neko stvar olupšati v taki meri, kot sem to sam čita v pismu. Bil sem res razočaran nad vsem.

Toda nehoti mi je nekaj narekovalo, poizvedi, čemu tile ljudje tako zelo olupšujejo tujino v pismih, ki gredo v Jugoslavijo. Stvar me je začela vedno bolj zanimati. Večkrat sem že hotel kakega emigranta vprašati. Nekega večera pa se mi je ponudila prilika.

Mlad fant, ki je spal na postelji pod menoj, je na lesenem kovčku ob oknu pisal pismo. Pisal je materi. Sicer ni vljudno drugemu brati pismo, a v tem primeru se mi ni zdelo tako nedolžano. Z zanimanjem sem gledal njegovo okorno roko s svinčnikom, kako beleži velike črke.

Kakor se navadno vsako pismo začne s pozdravi, je tudi on začel tako. Pisal je dalje, jaz pa sem potihem bral. Skoraj na glas bi se nasmejal, ko sem prišel do stavka: »Te dni že najbrž kupim avto.« Ker sem že pač take narave, da rad kaj pripominim, sem vzdihnil na glas: »Za bolhe in uši, če jih bodo odkupovali.«

Jezno me je pogledal in vprašal: »Fant, ali si že bral Boston?«

»Sem nekoč, toda že sem pozabil, da se ne smejo brati tuja pisma. Oprosti!«

Glavo sem obrnil vstran tako, da nisem gledal, kaj piše. Čez čas pa sem zopet kukal na papir. Toda vsega nisem mogel videti, kajti z roko mi je zakrival dobršen del papirja. Videl sem še, kako zaključuje pismo: »Oprosti, da ti pišem s svinčnikom, ker se mi zelo mudi.«

»Spat,« mi je zopet nehoti ušlo. Videl sem samo še, kako je počasi obračal glavo, kajti hitro sem se skrtil pod raztrgano odevalo.

Nisem vedel, kako bi prišla v pogovor, da bi ga vprašal, kar me je zanimalo. Spomnil sem se in šel pit vodo. Ko sem prišel nazaj do postelje, nisem zlezal takoj gor, pač pa sem se usedel na posteljo kraj spodnjega tovariša, ki se je ravnokar vlegel.

»Oprosti, zaradi onega prej!« sem začel. »Nisem hotel tako. Ali nekaj bi te rad vprašal. Ali mi poveš po pravici?«

»Povem,« mi je odgovoril.

»Kako, da si poprej tisto pisal? Mislim tisto o avtomobilu itd...?«

»Veš, to je tako,« je začel malce v zadregi, »da ti ne bom na dolgo in široko razlagal. Sram me je, da bi pisal resnično. Materi in domačim bi bilo prebudo. Ali razumeš?«

»Da, zdaj razumem!« sem mu odgovoril in splezal na posteljo. Povedal mi je dovolj, da sem lahko premišljeval pozno v noč. Spoznal sem tujino, vedno globlje sem gledal resnici v oči. Izgubil sem skorajda voljo do življenja. Ni mi bilo več za nadaljevanje pustolovščine. Na skrivaj sem si mislil, da bi se vrnil nazaj v domovino. Toda odkrito rečeno: bilo me je sram.

Nekega dne pa se je pred taboriščem ustavil črni avto. Bila je policija.

Iz naše sobe nas je bilo odpeljanih devet. Malce začudeno smo se spogledali, ko so nas strpali v tesno celico policijskega zapora. Mislim, da sem notri pač zato, ker sem že iz dveh taborišč pobegnil.

Šest dni za tem pa smo bili obveščeni, čemu smo notri. Obtožnice, ki smo jih dobili, so bile res zanimive. Bili smo sojeni, vsak na štirinajst dni zapora, ker smo nekega dne na eno jedilno karto dvignili po dvoje kosil.

Bilo mi je vsega dovolj. Opoldne sem zaprosil stražarja, naj mi prinese polo papirja. Sklenil sem napraviti prošnjo za vrnitev.

Po odposlani prošnji in do odobritve pa sem preživel še, kakor se mi je vsaj zdelo, celo večnost. V tem času pa sem še marsikaj spoznal. Iz dneva v dan sem slišal različne zgodbe.

Nekega večera je prišel v celico mladi fant. Imel je su obraz in njegove žuljave roke niso bile plod tujinske »dobrote«. Kakor po navadi vsak novicec, nam je tudi on povedal svojo resnično zgodbo, ki pa ni bila nič novega: »Ko sem prišel v Avstrijo, sem se odločil, da se izselim v Nemčijo. Pravili so, da se še v rudnikih na Nemskem najbolje zasluži. Res sem po šestih mesecih dobil vstopno vizo samo pod pogojem, da delam v rudniku. Privolil sem. Po prihodu v Nemčijo so me zaposlili v esenskem rudniku. Kopati osem sto metrov globoko pod zemljo, ni lahko delo. V rovu prah, znoj, voda in vse mogoče stvari, poleg tega pa še slabe naprave, povzročajo človeku mnogo gorja. Po sedmih mesecih težkega dela pa sem po nekem zdravniškem pregledu dobil odpustnico iz rudnika in metno sliko pljuč. Dobil sem jetiko.«

Kmalu za tem pa me je policija vrnila nazaj v Avstrijo. Sedaj sem tu v zaporu — in moje zdravje? Marsikdo ne bi verjel, toda moja zunanost ga lahko prepriča.«

Mož srednjih let, ki sem ga našel v celici, se je vrnil iz Francije. Svojo pot je opisoval s solznimi očmi. Ker je bil Poljak, ga nisem dobro razumel.

Pripovedoval je, da se je po prihodu v Avstrijo odločil za izselitev v Francijo. Po večmesečnem čakanju v taborišču je naposled dobil vstopno vizo. Ko je prišel v Francijo, so ga tu zaposlili pri nekem cestnem podjetju. Bil je pometač.

Nekega dne pa se je vanj zaletel nek avto in mu poškodoval nogo. Ker več ni bil sposoben za hitro delo in je bila njegova zmogljivost manjša, so ga odpustili iz službe. Brez vsakršne odškodnine za pohabljen nogo je bil kmalu nato vrnjen nazaj v Avstrijo. Tu pa so ga takoj zaprli.

Ko je tako pripovedoval, mu je pogled večkrat obstal na njegovih pohabljeni nogi. Na njegovem licu je bilo videti sledi solza.

Ta primera, ki sem ju tukaj opisal, sta dva izmed stotih in še več. Vsak dan, ko so se odprla vrata celice, sem slišal novo zgodbo, zgodbo bridkega razočaranja. Verjeli so v nekaj, česar ni.

Tudi jaz sem bil eden izmed takih lahkovrnežev in sem hitro okusil vse »dobrote« tujine. Hkrati pa sem spoznal vsebino lepega, toda zelo, zelo resničnega slovenskega pregovora: »Ni vse zlato, kar se sveti!«

